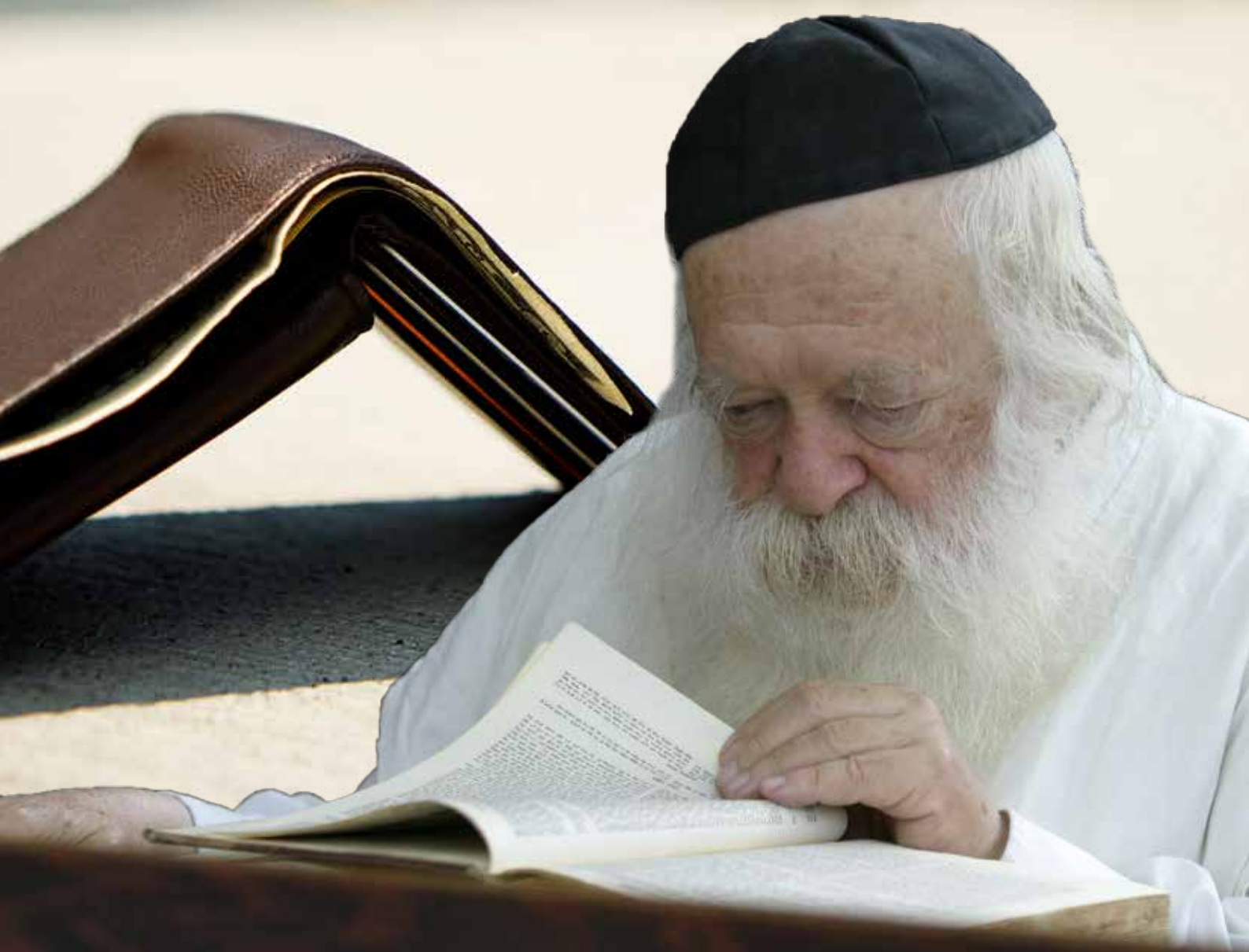

מה היה כתוב בפתק
שנמצא בארנקו של
מרן הגר"ח קנייבסקי זצ"ל

לקראת שבועת מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 360

פנינים לפרשת ויחי

כילדים הבחנו שכשהוא מגיע ל'אלקי נצור' הוא מוציא את הארנק מהכיס, שולף מתוכו דף וקורא מתוכו. היינו סקרנים, כמובן, לדעת מה כתוב בדף הזה, אבל בארנק של סבא אסור היה לאף אחד לגעת... אך פעם אחת נפל הארנק. כמדומני שהרבנית מצאה אותו, והיא פתחה. איני יודע איך, אבל איכשהו התגלגל הדף לידינו... פתחנו את הדף ועמדנו המומים

הגאון רבי שלמה לוונשטיין שליט"א על תפילתו של מרן הגר"ח קנייבסקי זצ"ל

"אשר לקחתי מיד האמרי בחרבי ובקשתי" (בראשית מ"ח, כ"ב)
בצלותי ובבעותי (אונקלוס, ועיין ברש"י)

כח התפילה הוא כח עצום, ומי שיודע מהו הכח הזה יכול לשנות את כל חייו!

מי מאיתנו אינו רוצה לזכות למה שזכה רבינו? אנו נוטים לומר: טוב, היה לו אבא גדול שהתפלל עליו גם כשהיה מבוגר, היה לו גם את החזון איש שהתפלל עליו...

ודאי שהדברים נכונים, אך רבינו עצמו - מה אמר בענין זה? פעם אמר למקורב, רבי שמעון ויסברג: אתה רוצה להיות אדם גדול? אגלה לך את הסוד. דע לך, שבלי שמתפללים לא שייך לקנות קנין בשום דבר! כל מעלה שרוצים לזכות בה - צריך להתפלל על כך! אפילו על דברים קטנים חייבים לבקש!

הוא ביקש שיביא לו גמרא נדה, פתח בסופה (ע ע"ב) והקריא: "מה יעשה אדם ויחכם?" אומרת הגמרא: "ירבה בישיבה" - צריך התמדה. אבל "הרבה עשו כן ולא עלתה בידם", לכן אומרת הגמרא: "יבקשו רחמים ממי שהחכמה שלו, שנאמר: 'כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה'... מאי קא משמע לן, דהא בלא הא לא סגיא" - גם מתמיד גדול, עם כל הכשרונות, צריך לדעת שבלי תפלה לא יוכל לקנות כלום! יש תנאים כדי לזכות בתורה. "כי ה' יתן חכמה!" לאוקמי גירסא צריך סיעתא דשמיא.

תפילות על כל פרט, קטן כגדול

תפילת שמונה עשרה של רבינו לא ארכה זמן רב - מספר הרב ויסברג - אך כשסיים אותה נהג להתפלל ולהתפלל את כל הצלותא דאמוראי שכתובות בגמרא, והיה מוסיף ומתפלל על כל גדולי הדור, ועל כל משפחתו: הבנים והבנות, החתנים והכלות. הוא היה פורט את הבקשות לפרטי פרטים. הוא נהג לבקש על הספרים שלו, גם על דברים קטנים: שאכתוב בלי טעויות, שהספר יצא מהדפוס בזמן... ותמיד היה חוזר ואומר: על כל דבר צריך להתפלל. בלי תפילה זה יצא פחות טוב.

ראויים לתפלה

יש החשים מעצור מלהתפלל, מתוך תחושה שאינם ראויים לקבל מאת ה', ואין בקשותיהם מותאמות למעשיהם הדלים. פעם נשאל רבינו: האין זו עזות פנים, לבקש להתברך כמו שהתברכו אבותינו "בכל מכל כל" - כפי שמבארים התוספות (בבא בתרא יז ע"א), שלא חסרו כל טובה. הלא הם ראויים היו לברכתם - ונחנו מה? וענה: הרי מקרא מפורש הוא: "ויתן לך את ברכת אברהם לך ולזרעך" (בראשית כח, ד). הרי שאפשר לבקש ולקבל את ברכת אברהם!

ההודאה בתפלה

בעבר לקה מרן בארוע מוחי, ובעקבותיו היה משותק בחצי מגופו. תחזיותיהם הפסימיות של הרופאים היו, שגם במידה ויצליח ללכת על רגליו ולהניע את ידיו, אין סיכוי שיוכל לכתוב, משום שנגרם נזק כבד לאצבעותיו.

מרן 'לא שמע בקול הרופאים' בענין זה. בחסדי שמים הוא השתקם באופן יוצא דופן, חזר לכתוב והוציא כמה ספרים.

שנים חלפן, והנה באחד הימים זקוק היה רבינו לתיקון קל באחד מבגדיו. אחותו, הרבנים ברזם, שלקחה על עצמה משימה זו, הבחינה כי בכיס מכנסיו תחובה שקית ריקה.

"אפשר לזרוק לפח את השקית הזו, נכון?" וידאה, "זו שקית ריקה." "לא לזרוק", הורה רבינו, "הכנסי שקית לתוך הכיס, כדי שבכל פעם שאכניס את ידי לכיס, אני אזכר בחסד ה' שעשה איתי. היד הזו שלא היתה אמורה לתפקד - חוזרת וכותבת ספרים! כמה צריך אני להודות!"

יש בנותן טעם להביא בענין זה את קושית רבינו על לשון הפסוק בתהלים (ל, יב-יג), הפכת מספדי למחול לי, פתחת שקי ותאזרני שמחה" ורק אז "למען יזמרך כבוד ולא ידם ה' אלקי לעולם אודך" - וקשה, מדוע רק אחר שאדם נפטר מצעריו ונעשה שמח - אז "למען יזמרך כבוד"? הרי חז"ל למדונו שגם דבר שבעינינו נראה רע - בעצם הוא לטובתנו. לכן הורונו חז"ל ש"חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה" (ברכות לג ע"ב).

ותירץ, שהחובה לברך על הרעה כשם שמברכים על הטובה היא פעם אחת בלבד, לא כל הזמן. אבל אם "הפכת מספדי למחול", אם "פתחת שקי ותאזרני שמחה" - אז "יזמרך כבוד ולא ידם ה' אלקי לעולם אודך", כי על הטוב לא מפסיקים לברך לעולם.

**שנים חלפן, והנה באחד הימים
זקוק היה רבינו לתיקון קל
באחד מבגדיו. אחותו, הרבנים
ברזם, שלקחה על עצמה משימה
זו, הבחינה כי בכיס מכנסיו
תחובה שקית ריקה. "אפשר
לזרוק לפח את השקית הזו,
נכון?" וידאה, "זו שקית ריקה."
"לא לזרוק", הורה רבינו...**

באותו ענין סיפר נכדו: בתפילות של רבינו לא נראתה התרגשות מיוחדת. הוא היה אומר ומתפלל. כילדים הבחנו שכשהוא מגיע ל'אלקי נצור' הוא מוציא את הארנק מהכיס, שולף מתוכו דף וקורא מתוכו, ואחר כך מחזיר את הדף בחזרה לארנק. היינו סקרנים, כמובן, לדעת מה כתוב בדף הזה, אבל בארנק של סבא אסור היה לאף אחד לגעת. לא העזנו לחשוב בכלל על אפשרות כזו...

אך פעם אחת נפל הארנק. כמדומני שהרבנית מצאה אותו, והיא פתחה. איני יודע איך, אבל איכשהו התגלגל הדף לידינו... פתחנו את הדף ועמדנו המומים. בפתק היו רשומים דברים כל כך פשוטים: אני מבקש ממך שאצליח לגמור מסכת שקלים עד חנוכה... אני רוצה שנכד פלוני יתחזק ביראת שמים... בקשות כאלו רגילות, כבן המתחטא לפני אביו כפשוטו. וכך הוסיף לו במשך הזמן עוד דפים ועוד דפים, מלאים בבקשות פשוטות בתכלית הפשטות.

תמיד היה מרן אומר לי: "אנשים באים לחפש סגולות... די בעסטע סגולה איז תפילה! [הסגולה הטובה ביותר היא תפילה]".

כשהיה אומר זאת לאנשים, היו לפעמים עונים לו: "כבר התפללת על זה", ואז היה מזכיר את דברי הגמרא (ברכות לב ע"ב), שאם ראה אדם שהתפלל ולא נענה - יחזור ויתפלל.

המשך בעמוד 30

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעיי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

שאלו רבינו: אני לא מבין, לפני שתי דקות היית פה ולא ביקשת להעבירו לפוניבוז', ובשתי דקות אלו בדיוק זה עלה בדעתך? ענה אותו יהודי:
**אמנם באתי לכאן קודם במיוחד בשביל כך, אבל כשדפקתי הרב נתן לי מטבע, שמחתי על כך, והלכתי לשלושת שכני הרב, וכך יהיה לי גם קצת כסף, אמר לו רבינו: אם כן אני ביישתי אותך שהפכתי אותך ל'שנורר'.
אני מבקש ממך מחילה על כך. נענה אותו יהודי ואמר: לא הפכתם אותי לשנורר אני הייתי שנורר, וזה מה שאני עושה בקביעות**

מקצת ממידותיו הנאצלות של מרו הגראי"ל שטינמן זצוק"ל

יְשִׁמְעוּ אֶל יִשְׂרָאֵל אֲבִיכֶם (בראשית מ"ט, ב')

פעם שאל רבינו אחד שנכנס אליו, מה יקרה אם מישהו יתן לך סטירה ברחוב, איך תגיב לו? - הלה השיב: אולי אעיר לו ואמשיך הלאה. וחזר ושאלו: מה יקרה אם אחד יתן סטירה לכן שלך, מה תעשה? - אחזיר לו מכות חזרה. אמר לו רבינו: לתשובה הזו חכיתי. כך בדומה זה אצל הקב"ה, כשאדם חוטא אליו הקב"ה מאריך אפו ולא מעניש מיד, אבל כשאדם נותן מכה לילד של הקב"ה, שחוטא בין אדם לחברו, ה' מעניש אותו על כך מיד.

זהירות מלפגוע

סיפר הגראי"ל צוקר [בן משפחה של רבינו, שבהיותו בחור היה ישן בביתו] שכשהגיע ללמוד בפוניבוז' לפני למעלה מארבעים שנה שאל את רבינו ממי לשמוע שיעורים, היו אז שלשה ראשי ישיבות זכר צדיקים לברכה. רבינו אמר לו: אתה יכול להחליט אם לשמוע או לא לשמוע, אבל אם אתה שומע תשמע את כולם, אם אתה לא שומע אל תשמע אף אחד. אחרי זמן חזר לרבינו ואמר שיש אחד מהראשי ישיבה שמבין אותו ויש לו תועלת לשמוע, אבל יש אחד שאינו מבין אותו ואין לו תועלת ממנו. אמר רבינו: אין זה דרך, אי אפשר להיכנס לאחד ולא להיכנס לשני. הוא חזר וטען לרבינו, הרי זה לא אומר שום חיסרון ברב, שהרי לא מן הכל זוכה אדם ללמוד (עירובין מז, ב) ואני לא זכיתי ללמוד ממנו? אבל רבינו לא הסכים, וחזר ואמר או תשמע את כולם או אף אחד.

אביסעל'ה כבוד...

סיפר הרה"ג ר' הלל קופרמן: היה יהודי יקר, נקרא לו ראובן, שבא אל חברו שמעון וסיפר לו שעלה בדעתו להוציא לאור מחדש ספר של גאון גדול מלפני למעלה ממאתיים שנה, ספר שעד היום מודפס בדפוס ישן וגרוע, ושאל את שמעון האם הוא מוכן לעבוד על זה

להוציא לאור? שמעון הסכים בשמחה ללא שום תמורה, ואכן הוא עבד כמעט שנה על כתיבת מקורות והערות לספר. כעבור שנה הביא שמעון את כל החומר לראובן ואמר לו 'הרי שלך לפניך, קח את זה ותקדם את העניינים לקראת הדפסה'. כעבור כמה חדשים שאל שמעון את ראובן 'מה קורה עם הספר?' אמר לו ראובן: 'לא נעים לי, אבל אני מוכרח לומר לך את האמת. זה שמטפל בכל התיקונים עבר דירה, ובתוך כל הארגזים איבד את כל החומר!' אמר שמעון 'גם זו לטובה', והתחיל את כל העבודה מההתחלה, מאחר והחומר לא היה על המחשב אלא בכתב יד. כך עברו עוד כמה חודשים עד שהביא שמעון את החומר המוגמר בפעם שניה. כשהגיע שמעון לראובן בפעם השניה, אמר לו: אני רואה שעשיתי מה שאני יכול לפי כוחותי, אך יש פה בערך בין עשרים לשלושים מובאות שעדיין לא זכיתי למצוא להם מקורות, קח מישהו שאולי יותר בקי ממני שינסה למצוא. וכך הוה.

כעבור כמה חודשים הספר יצא לאור, ראובן הביא לשמעון את הספר ברוב שמחה, כשפתח שמעון את הספר נדהם לגלות כי בשער הספר היה כתוב שמו של העורך השני, זה שהשלים את

מה אתה רוצה (כמסמן לו היית כבר)? הלה ביקש רשות להיכנס. והוא אומר לרבינו: אני רוצה להכניס בן לשיעור ג' דישיבה קטנה פוניבו' שילמד אצל רבינו. השיב לו רבינו: ראשית, שיעור ב' העולה לשיעור ג' הוא שיעור די גדול, כך שאי אפשר להוסיף, וגם את מספר הבחורים שמוסיפים בכל שנה כבר הוסיפו וזה מאוחר, כעת א"א להוסיף עוד בחורים. שנית, קבלת הבחורים לישיבה מסורה לגרמ"י לפקוביץ, ואילו אני רק בוחן ולא המקבל, כך שאינני הכתובת לזה. לפני ששלחו לשלום שאלו רבינו: אני לא מבין, לפני שתי דקות היית פה ולא ביקשת להעבירו לפוניבו', ובשתי דקות אלו בדיוק זה עלה בדעתך? ענה אותו יהודי: אמנם באתי לכאן קודם במיוחד בשביל כך, אלא מאי כשדפקתי הרב נתן לי מטבע, שמחתי על כך, וחשבתי למה לא לקחת. והלכתי לשלושת שכני הרב, וכך יהיה לי גם קצת כסף, אפילו שלא באתי בשביל הכסף, אבל שמחתי על הרעיון ומדוע לא לקחת. אמר לו רבינו: אם כן אני ביישתי אותך שהפכתי אותך ל'שנורר'. אני מבקש ממך מחילה על כך. נענה אותו יהודי ואמר: לא הפכתם אותי לשנורר אני הייתי שנורר, וזה מה שאני עושה בקביעות. בכל זאת ביקש רבינו לפייסו ואמר שמוחל. אמר לו רבינו: היות וביישתי אותך אדאג לבנך שיכנס לישיבה קטנה, והלך לדבר עבורו עם הגרמ"י לפקוביץ שיקבלו לישיבה, וכמובן קיבלו. הנער נכנס ללמוד אצל רבינו והוא השקיע בו ורוממו מאוד, ואותו בחור גדל בתורה והנו מרביץ תורה גדול בישיבה גדולה בעולם החסידות.

אחר כך, ניגש אל נכד רבינו אברך יקר ושאלו: הסיפור שסיפרתם עם מקבץ הצדקה היה עם פלוני (ונקב בשמו)?, וענה לו אכן כן. - אני קרוב משפחה של אותו אדם, וידועה לי תוספת על הסיפור, שאינך יודע: כשאותו בחור היה צריך לעלות לישיבה גדולה, ניגש רבינו לאביו ושאלו, להיכן אתה חושב לשולחו? ונקב אביו בשמה של ישיבה חסידית מסוימת. הם היו שייכים לאותה חסידות. אמר לו רבינו: כפי הידוע לי ישיבה זו היא קצת חלשה עבורו. כדי שיצא ת"ח עדיף שילך לישיבה גדולה פוניבו'. האב אמר לרבינו ששמע מבנו שבשנה זו קשה מאוד להתקבל לפוניבו', יש לחץ גדול והרבה בחורים יקבלו תשובה שלילית, מפני שהם אמורים לקבל עשרים וחמשה בחורים וכבר למעלה מארבעים רוצים להתקבל לשם. ענה לו רבינו: את זה תשאיר לי. והלך לדבר עבורו בפוניבו' שיקבלוהו. אותו בחור היה רגוע שהולך להתקבל לפני שכל חבריו ידעו מה יעלה בגורלם. וכל זה עשה רבינו כיון שראה צורך לפייס את אביו, על שכביכול הפכו לשנורר לרגעים מועטים שבהם לא היה שנורר.

(מתוך כאיל תערוג עצות והדרכות)

העבודה, כעורך הספר היחיד, ואילו שמו של שמעון לא הוזכר כלל בשער הספר. כששאל את חברו: 'מה זה צריך להיות?' אמר לו ראובן: 'אני לא יודע מה להגיד לך, העורך הזה החליט על דעת עצמו להוציא אותך מהעניין, וכתב שרק הוא ערך'. ראובן היה מאד הגון ואמר לשמעון: אמר לך מה אני חושב לעשות. יש לי במחשב את כל החומר שעשית, אמצא בינתיים מישהו אחר שישלים את המקורות החסרים, ואוציא את כל הספר מחדש לבד. ההצעה שלו התקבלה על דעת שמעון, אך הוא רצה לשאול קודם את גדולי הדור מה נכון לעשות, וביקש ממני להעלות את השאלה לפני שלחן מלכים.

נכנסתי תחילה להגר"ח קניבסקי, והוא התחיל לצחוק: 'מה, יש עוד כאלו גנבים היום?' ולעצם השאלה אמר: 'תגיד לשמעון שמה שראובן מציע זו הצעה טובה, אדם צריך לדעת שלא לומדים מספרים גנובים'. משם פניתי לרבינו וסיפרתי לו את הסיפור. תשובתו האופיינית היתה שונה: מה קרה? מה הבעיה של שמעון? הרי אמרת לי שהוא עבד על זה לשם שמים, נכון?! אז בשמים יודעים מה ששמעון עשה, אז מה הבעיה? והוא לקח ספר שהיה על השולחן, פתחו ואמר: מה הבעיה? שבעמוד השער לא יהיה כתוב נערך וסודר על ידי... אביסעל'ה כבוד! אה. מה אתה תעשה? אגיד לך מה יהיה. אם ישמע העורך השני שראובן ושמעון רוצים להוציא את הספר מחדש הוא יתחיל לריב עם שמעון וינסה למנוע את זה, ותהיה מחלוקת, עוד מחלוקת ועוד רכילות ולשון הרע, אוי ווי מה שיהיה. ושמעון הרויח משהו מזה? כלום! אז מה הבעיה? בשמים יודעים מה ששמעון עשה. על כן כדאי לשמעון לא לעשות ענין מזה ולהשאיר את הספר כמו שהוא, ומן השמים ישולם כל שכרו.

דברים מנכדו של רבינו הרה"ג ר' אברהם ברלין, שנשא בהיכל בית הכנסת ברכת יוסף:

לרבינו היה כלל בכל המוסדות שהיה עומד בראשותם, שלא היה מכניס לשם תלמידים, ולא היה עושה פרוטקציה לשום אדם. יצוין שבכל המקומות הוא לא היה בעה"ב, המוסד היה תחת הנהלת אחרים ובכל זאת לא ביקש להכניס תלמידים, ולא ידוע לי מה טעמו בהנהגה זו. לאחר הקדמה זו אספר את המעשה הבא:

מעשה ביהודי שהיה מגיע לרבינו לעתים לקבץ צדקה, והיה דרכו גם לאסוף אצל רבינו. יום אחד דפק על דלת ביתו של רבינו, רבינו ראהו וזכר שהוא מקבץ צדקה, הוציא מטבע מכיסו ונתן לו. הלה לקח את המטבע והלך. כחלוף כמה דקות אותו אדם דופק שוב ורבינו שואלו

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

אומרים לו המקורבים: "הרב'ה הרי לא ראה את הדירה בפנים". "אין צורך, הוא משיב להם, זו דירה טובה, אפשר לקנות אותה". המקורבים התמהים שואלים אותו: "מנין לו, לרב'ה שהדירה טובה?" "ור' יהודה הל'ה משיב להם: "עליתי במדרגות, ספרתי עשרים ושש מדרגות..."

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל כיצד מחפשים בית ליעקב אבינו?

יְהוּדָה יְהוּדָה שְׁלַח לְפָנָיו אֶל יוֹסֵף לְהוֹרֵת לְפָנָיו גִּשְׁנָה" (בראשית מ"ו, כ"ח)

רש"י מביא שני פירושים, מה היתה מטרת השליחות של יהודה: לפי פירוש אחד, על פי התרגום - "לפנות לו מקום ולהורות האיך יתישב בה". היינו - להכין בתים ליעקב ומשפחתו היורדים למצרים. לפי פירוש שני: "לתקן לו בית תלמוד שמשם תצא הוראה". מילא, אנחנו יכולים להבין שיש צורך להקים ישיבה בארץ גושן, אבל מה הצורך להכין בתים לבני המשפחה? וכי ליוסף הצדיק חסרים בתים במצרים?

בואו ננסה להבין מה פירושו של בית ליעקב אבינו. בירושלים חי רבי יהודה הל'ה דז"קובר זצ"ל, הוא היה חתן של ה"אמרי חיים", וכאשר הגיע לירושלים, הלכו מקורביו וחסידיו לחפש לו דירה. כאשר ראו דירה שנראתה בעיניהם, קראו לו לבוא ולראותה. הוא הגיע למקום ואמר: 'לא, לא, נישט גוט', לא טוב. לא דירה טובה. ראו דירה אחרת ושוב ר' יהודה הל'ה מגיע ואומר "נישט גוט". כך דירה שלישית, רביעית. המקורבים אינם מבינים איזה פסול הוא מצא בדירות, הרי הוא לא יודע מהו 'עולם הזה' בכלל, ומה ראה בדירה שלא מצאה חן בעיניו?

והנה, הוא מגיע לראות דירה נוספת, עולה במדרגות מגיע עד הדלת ואז אומר: "עס איז גוט". דירה טובה.

אומרים לו המקורבים: "הרב'ה הרי לא ראה את הדירה בפנים". "אין צורך, הוא משיב להם, זו דירה טובה, אפשר לקנות אותה". המקורבים התמהים שואלים אותו: "מנין לו, לרב'ה שהדירה טובה?" "ור' יהודה הל'ה משיב להם: "עליתי במדרגות, ספרתי עשרים ושש מדרגות, כמנין שם הוי"ה. זו דירה טובה בשבילי".

אז אם הדז"קובר צריך דירה מיוחדת עם שם הוי"ה, בודאי יעקב אבינו צריך דירה מיוחדת...

הבנו, אם כן, מדוע צריך היה לשלוח את יהודה לחפש דירה ליעקב אבינו. אבל עכשיו ננסה להבין, מדוע הוא צריך לשלוח את יהודה להקים בית תלמוד להוראה, וכי לא ניתן להמתין עד שיגיעו כולם למצרים, ואז יקימו ישיבה לתפארת? מה צורך יש לשלוח תחילה את יהודה לפניו?

נוסיף ונשאל: מדוע מכל בני יעקב, דוקא יהודה נשלח להקים בית תלמוד להוראה? למה לא שלחו את לוי או את יששכר?

התשובה היא: יהודה היה זה שלקח אחריות. כאשר בני יעקב

מבקשים ממנו לאפשר לבנימין לרדת למצרים, אומר יהודה ליעקב: "אנכי אערבנו מידי תבקשנו" (מג, ט), וכן הוא אומר ליוסף: "כי עבדך ערב את הנער מעם אבי" (מד, לט). מי שלוקח אחריות על עצמו, יכול להקים ישיבה!

ישיבה אינה 'לוקסוס'

אבל מדוע צריך להקים ישיבה עוד לפני שמגיעים? שמענו פעם מרבי יהודה צדקה זצ"ל א גוטע ווארט. בפורים קוראים את המגילה ב"ד ובט"ו. בערי הפרזים קוראים ב"ד ואילו בערים המוקפות חומה קוראים בט"ו. אבל לא סתם ערים מוקפות חומה, אלא מוקפות חומה 'מימות יהושע בן נון'. תקחו עכשיו עיר ותקיפו אותה בחומה, לא יקראו בט"ו, רק אם היא היתה מוקפת חומה מימות יהושע בן נון. כך גם בדין 'בתי ערי חומה' - הדין נאמר רק בעיר שהיתה מוקפת חומה קודם שנבנתה, אבל אם בנו את העיר, ולאחר מכן הקיפו אותה בחומה, אין לה דין של 'בתי ערי חומה'.

מה הסברא בזה? הענין הוא שהעיר, אם היתה בלי חומה אפילו זמן קצר, זו הוכחה שהחומה אינה הכרחית לעיר. אכן כעת יש חומה, אבל זה 'לוקסוס', לא צורך הכרחי. העיר יכולה להסתדר' גם בלי חומה, שהרי היה זמן שהיא היתה בלי חומה. לכן אין היא נכנסת להגדרה של 'בתי ערי חומה'. כך גם לענין קריאת המגילה, רק עיר שהיתה מוקפת חומה

"השבת לי רב שרעייתי מסכימה, אין לה בעיה שאני אסע באופן חד פעמי לבסס רשת של תורמים שיזרמו תרומות מדי חודש בחודשו, אין בכוונתה שאסע לעיתים תכופות... מששמע את הדברים אמר לי הרב זצ"ל: "זאת אומרת שהיא לא מרוצה מהנסיעה... תוותר על הנסיעה, תוותר על הקמת הכולל. עדיף לוותר על הכל! אין מקום לפעילות של תורה וחסד, אם היא מבוססת על השבונה של האשה!"

שיחה מרתקת עם הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה', על דמותו המיוחדת של מרן הגאון הגדול רבי פנחס שרייבר זצ"ל • חלק ב'

"דן ידין עמו פאחד שבטי ישראל" (בראשית מ"ט, ט"ז)

בשבוע שעבר הבאנו את חלקה הראשון של השיחה שקיימנו עם הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה' והעומד בראש רשת הסמינרים 'תפארת החיים', אודות רבה של הקהילה החרדית באשדוד הגאון הגדול רבי פנחס שרייבר זצ"ל, שהרב צוקר היה תלמידו ופעל רבות בצמוד אליו במשך רבות בשנים. בין היתר גם חיבר הרב צוקר את הספר "ואוותר אני לבדי" העוסק בקורות חייו הסוערים ופעלו של הגר"פ שרייבר זצ"ל. השבוע נביא בס"ד את חלקה השני של אותה השיחה, ובו עובדות מעניינות וסיפורים מרתקים ומחזקים לא פחות. "סבורני שהדבר שהיה חשוב למורנו רבי פנחס שרייבר יותר מכל היה להעמיד דורות של אברכים תלמידי חכמים שמונחים בלימוד ויודעים ללמוד.

נוספים ולומדים בצורה מסודרת? בזמן הזה אתם תלמדו זבחים, חולין ומסכתות כאלו! אין דבר כזה לקחת הפוגה אחרי שתי מסכתות קשות, זאת המטרה שלנו, ללמוד את המסכתות הקשות ולשלוט בהן. אנחנו רוצים ללמוד כאן בכולל מסכתות צריכים לירוק דם כדי להבין אותן!

"זאת רק דוגמה אחת לפעמים הרבות שראינו כמה הנושא הזה פשוט חקוק בעצמותיו, וכשזה מה שהרב רוצה כל כך, כמובן שהתלמידים נדבקים גם הם בלהט הזה ברבות השנים שהם חוסים בצלו ולומדים מפיו".

"במשך הזמן החל להיווצר מחסור בכוללים באשדוד. הכוללים הותיקים כבר היו מלאים עד אפס מקום, הקהילה התרחבה בחסד ה' עלינו, והיו אברכים שפשוט נשארו כלי כוללים. זה היה מצב נורא ואיום, והרב שרייבר ממש לקח את זה ללב, אבל לא היו לקהילה אמצעים להקים כוללים חדשים עבור אותם האברכים ולכן נמצאו כל מיני פתרונות חלקיים וזמניים.

"אני זוכר פעם שלמדנו בכולל שתי מסכתות קשות בזו אחר זו, הלימוד היה מאוד מאוד אינטנסיבי ומעמיק, והמאמץ שהיינו צריכים להשקיע היה עצום.

"היו אברכים שאמרו שאולי הגיע הזמן לעבור למסכת קצת פחות מורכבת, נושאים שיותר מוכרים ויותר קלים להבנה. הציעו ללמוד מסכת קלה בעיון, יש בה הרבה מאוד הלכות נוגעות למעשה ואפשר לפלפל רבות.

"הרב שרייבר שמע על כך, ולא הסתפק רק בקבלת החלטה שלא לעשות זאת. הוא קם ונעמד לומר 'שמועס' - שיחת מוסר נוקבת שבה הצליף בנו בלשונו על עצם המחשבה הזאת בכלל.

"בוודאי שצריכים ללמוד מסכת זו בעיון", הוא אמר, "זה הרי חלק מהתורה וצריכים ללמוד את כל התורה כולה, על אחת כמה וכמה שיש בה הרבה מאוד הלכות מעשיות בזמנינו..."

"אבל את הלימוד הזה תלמדו ביום שישי, אחר הצהריים, אחרי המקווה של ערב שבת. זה הזמן ללמוד מסכת זו בעיון.

"בכולל? בשעות הלימוד העיקריות? כשיושבים יחד עם אברכים

"והנה ביום בהיר זכיתי וקיבלתי פניה מהגאון רבי שלום בער סורוצקין שליט"א, שהיה זקוק לאיזושהי טובה ממני, לצרכי החזקת התורה בה עוסק רבי שלום בער.

"היה זה לפני שנים רבות, והגרש"ב סורוצקין עוד לא היה בשיא כח ההשפעה שלו כמו היום, אבל בכל זאת הוא כבר היה ידוע אז כמי שמגייס סכומים לא מבוטלים ושיש לו מהלכים בין הגבירים הגדולים בארה"ב, ולכן אמרתי לעצמי, אם אני עוזר לרבי שלום בער למה שלא אבקש ממנו שיעזור גם הוא לי?

"אחרי שעזרתי לו ועשיתי את בקשתו, אמרתי לו יסלח לי כבוד הרב אבל אולי גם אני יכול לבקש טובה? כמוכן שרבי שלום בער הסכים לשמוע ואני פרשתי בפניו את החזון שלי: "אני רוצה להקים כאן באשדוד כולל לאברכים בני עליה, הטובים ביותר! האברכים האלו ילמדו בכל יממה לא פחות מ-12 שעות! אבל אנחנו כמוכן נצטרך גם לשלם להם מלגה הולמת, אני חושב על סכום של אלף דולרים לכל אברך מדי חודש בחודשו.

"רק לסבר את אוזן הקורא אסביר שבאותם ימים מלגה ממוצעת של אברך כולל עמדה על כ-400 דולרים. הסכום שהצעת היה יותר מכפול, אבל גם הדרשה מהאברכים היתה גבוהה מאוד.

"על כן נפשי בשאלתי", אמרתי לרב סורוצקין, "בפעם הבאה שאתם נוסעים לארה"ב לגייס כספים, נא צרפו אותי אליכם, תעשו לי היכרות עם כמה גבירים בעלי יכולת, וכך נוכל לבסס את הכולל שיפעל לאורך שנים.

"הרב סורוצקין הסכים בשמחה. למה לא? אדרבה, עוד כולל אברכים יקום, עוד כמה אברכים יוכלו לשקוד על התורה ועל העבודה עם מלגה מכובדת יחסית. דבר בעתו מה טוב!

"השלב הבא היה לפנות למורי ורבי הגר"פ שרייבר, ולשאול את פיו, האם הוא נותן את הסכמתו לעניין, כי הרי הוא רב הקהילה והכולל הולך להתנהל תחת חסותו.

"הרב שרייבר שמע את ההצעה ופניו זרחו מאושר. איזה יופי, קודם כל יהיה כולל חדש, חסרים פה כוללים כמו אוויר לנשימה. דבר שני, בכולל הזה ילמדו בני עליה, 12 שעות ביממה! ולא זו בלבד אלא שמגיע אברך שיש לו יד ורגל בנייה מוסדות ומוכן לקחת על עצמו את העול כולו. מה אפשר לבקש יותר מזה! בקיצור, הרב שמח שמחה גדולה ובירך אותי בכל הברכות שבתורה שאעשה וגם אצליח בסיעתא דשמיא.

"קיבלתי את ברכת הדרך, התחלתי לעבוד. הבאתי צלם שיצלם את חיי הקהילה, סידרתי אלבומי תמונות, מכתבים והמלצות שיהיה מה להראות לגבירים שעל פתחיהם אדפוק כדי לבקש את תרומתם הנדיבה.

"הרב סורוצקין גם יצר איתי קשר והודיע לי שהוא מתכנן לצאת לנסיעה הקרובה שלו בארה"ב ביום זה וזה בשעה זו וזו, והציע שאפנה לסוכן הנסיעות שלו כדי שיזמין לי כרטיסי טיסה להלון ולחזור באותה הטיסה שהוא עצמו נוסע, כדי שנוכל לעבוד יחד.

"הכל כבר היה מוכן לצאת לדרך, ואז צלצל הטלפון. הרב שרייבר על הקו. "אני כל כך שמחתי שאתה רוצה לפתוח עוד כולל", אומר הרב שרייבר, "עד שמרוב שמחה שכחתי לשאול אותך פרט אחד חשוב...

"האם רעייתך מסכימה בחפץ לב לכך שתיסע לאמריקה לבקש תרומות להפעלת הכולל?"

"השבתי לרב שרעייתי מסכימה, אין לה בעיה שאני אסע באופן חד פעמי לבסס רשת של תורמים שיזרימו תרומות מדי חודש בחודשו, אין בכוונתה שאסע לעיתים תכופות...

"מששמע את הדברים חשב הרב בשקט זמן מה ולאחר מכן אמר לי הרב זצ"ל בפסקנות ובלי שום מקום למחשבה נוספת: "זאת אומרת שהיא לא מרוצה מהנסיעה... תוותר על הנסיעה, תוותר על הקמת הכולל. עדיף לוותר על הכל! אין מקום לפעילות של תורה וחסד, אם היא מבוססת על חשבונה של האשה!".

ליבו החם של רבנו, לחוש ולהיות לעזר לכל שיגדיל תורה ויאדירה - שימש כתובת ידועה ונאמנה עבור כל 'ראש כולל' שנקלע לקשיים ונוקק לסיוע.

כך ניגש אליו באחד הימים ראש כולל אשר ביקש כי רבנו יפנה אל כמה אנשים המקורבים אליו מאוד, וירתום אותם לסייע בידו בגיוס הכספים. הרב נתן הסכמתו והאיש יצא מעל פניו שמח וטוב לב, בהיותו סמוך ובטוח כי עשה את ההשתדלות הנכונה ובקרוב ממש היא תישא פירות והוא יקצור את הצלחתה.

חלפה עברה תקופה מסוימת ומצב הכולל בכי רע... לשתדלנים אין זכר, אין קול ואין עונה לבקשותיו... אף לא אחד מאלו שרבנו פנה אליהם - הראה פניו והמצב העגום הכה בכל עוז. למרות המצוקה, ראש הכולל התאזר בסבלנות, ומכיוון שהתבייש לברר אצל הרב מה קורה, החליט להמתין כי רבנו יקרא לו לסור אליו.

חלפו הימים, ואף ידיעה קלושה על התקדמות כל שהיא - איננה באופק. לא ידע האיש מה היה, והחליט להניח בצד את אי הנעימות ולבוא אצל הרב בשנית. הוא הגיע, הסביר, תינה את הקושי והרחיב לתאר את החסר העמוק. הרב שומע, קשוב אבל אינו מגיב במאומה! אינו עונה דבר עד כי ניתן היה לחשוב שמא איננו שומע... עד כדי כך, שתק שתיקה עמוקה... לראש הכולל נהייתה חלישות הדעת גדולה מאוד, אבל לא היה לאל ידו לעשות מאומה.

אחר תקופה ארוכה, התגלה לראש הכולל בדרך אגב, כי רבנו עשה בענייניו זמן ממושך: הוא הפעיל כמה שתדלנים, דיבר עם אנשים רבים, הקדיש לכך את מיטב זמנו וכוחותיו אולם מאמציו לא נשאו פרי. משום מה, אף אחד לא נכון היה לפעול עבור 'כולל' זה...

ומדוע רבנו שתק? למה הוא לא סיפר על כל שעשה ופעל??? כדי שלא להוציא דיבת האנשים רעה... הוא לא רצה לדבר בגנותו של אף אחד. לכן מוכן היה לספוג את אי שביעות רצונו של ראש הכולל ואפילו את טינתו עליו, ובלבד שלא לדבר סרה באחרים ולהכפיש שמם של הנדיבים.

לא לחינם, אחר שעלה רבנו זצוק"ל לשמי רום, העיד עליו ידידו מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצוק"ל, בימי השבעה וכה אמר: 'רבי פינחס זצוק"ל היה יחיד בדורו בתורה יחיד בדורו בפסק ויחיד בדורו בכוח השתיקה שלו'.

הלך מרן זצ"ל למוסקבה לקבל ויזה כדי לצאת מרוסיה, ובכדי להיות במוסקבה בתורת אורח היה צריך רשיון מיוחד. ולכך התגנב לאיזור הזה, וישן אצל משפחה של גוים שנתנו לו תפוחי אדמה לאכול, ובמשך היום היה יושב ולומד בבית המדרש. ויהי היום לעת ערב התעמק בסוגיא וכשהסתכל על השעון ראה שכבר אחר חצות, וכבר מאוחר לחזור אצל האכסניא שלו ועל כן נשאר ללמוד כל הלילה בבית המדרש. סיפר מרן זצ"ל שדוקא באותו לילה ערך הנ.ק.ו.ד. בדיקות בבתיים לחפש אנשים בלי רשיון

מדרכיו הנאצלות של מרן הגאון רבי משה פיינשטיין זצוק"ל

"המלאך הגאון אתי" (בראשית מ"ה, ט"ז)

שמעתי מהרב הלל דיוויד שליט"א ששמע מאיש יקר ושמו ר' אפרים שפינגער שזכה לשמש את מרן זצ"ל, ופעם לקח אותו עם משפחתו מאיסט סייד לשיבת סטאטען איילאנד, השמים כוסו בעננים וירד גשם, ולכך במקום לרדת מהכביש הראשי לכביש הצדדי המוביל לשיבה טעה הנהג והמשיך בכביש הראשי, והיה צריך לעבור על גשר ואח"כ לחזור בחזרה. אחד מהנוסעים הפליט ואמר "חבל על הזמן של אריכות הדרך". מרן זצ"ל שתק, ורק אחר כמה רגעים שכבר היו על הגשר בחזרה פתח ואמר "ראו את מזג האוויר בחוץ כמה קשה הוא, איני מסוגל להבין היאך יכולים לראות את הדרך". סיים הנהג ואמר בהתפעלות "כוונתו הייתה להרגיע אותי, אבל לא אמר זאת מיד כדי שלא יהיה בולט שדבריו נאמרו עקב דברי אותו אדם".

הכסף ואמר למלווהו שצריך עכשיו לעבור בכל השולחנות ולאסוף בעד הכנסת כלה. תמה מקורבו שהלא מעולם אין דרכו בכך. ענה מרן זצ"ל: "הואיל ואותו יהודי היקר נתן לי צדקה וכשיגלה שנתן לי יתבייש ולזה אאסוף גם מאחרים למען ידע כי טוב עשה".

סיפר מרן זצ"ל שבשנים שגורש מביתו ברוסיה וסגרו את בית הכנסת בעירו נעשה המצב חמור עד למאד, הלך מרן זצ"ל למוסקבה להשתדל לקבל ויזה כדי לצאת מרוסיה, ובכדי להיות במוסקבה בתורת אורח היה צריך רשיון מיוחד, והיה זה מן הנמנע. ולכך התגנב לאיזור הזה, והיה ישן אצל משפחה של גוים שנתנו לו תפוחי אדמה לאכול, ובמשך היום היה יושב ולומד בבית המדרש. ויהי היום לעת ערב התעמק בסוגיא וכשהסתכל על השעון ראה שכבר אחר חצות, וכבר מאוחר לחזור אצל האכסניא שלו כי כבר הלכו לישון, ועל כן נשאר ללמוד כל הלילה בבית המדרש. המשיך מרן זצ"ל וסיפר שדוקא באותו לילה ערך הנ.ק.ו.ד. בדיקות בבתיים לחפש אנשים בלי רשיון, ומכיון שנשאר בבית המדרש ניצל מהגלייה לסיביר או

שני אחים הגרים בליקוואוד סיפרו לי שהלכו פעם לבקר בבית מרן זצ"ל ושאלו אחד מהם אודות תפלת הדרך האם יותר טוב לומר כל אחד לעצמו או שאחד יוציא את כולם, ענה מרן זצ"ל ואמר "ודאי עדיף שאחד יוציא את כולם כי ברוב עם הדרת מלך כמו בקידוש". אמר השני "והלא שמעתי בשם כת"ר שיותר טוב שכל אחד יברך לעצמו?" עלתה בת שחוק על פניו ואמר "מה שאמרת היא שלמעשה מוטב שיאמר כל אחד לעצמו מכיון שקשה לכוון מאחר שנוסעים וכל אחד מוחו במקום אחר, אבל אם שייך להתרכז ולשמוע אזי טוב יותר שאחד יברך בשביל כולם".

שמעתי מר' בנימין פרוזאנסקי שיחי' ששמע מעד ראייה, שפעם היה מרן זצ"ל בחתונה ואחד ממקורביו ליווה אותו ודיבר עימו, והנה עברו ליד יהודי בעל צדקה שהיה מחלק צדקה לנצרכים, והנה כשעבר מרן זצ"ל חשב שהוא ג"כ משולח והושיט לו תרומה, מרן זצ"ל קיבל את

ממיתה, ונתקיים בו "חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם". (הרב משה מאיר ווייס שליט"א ועוד)

העיתון המיוחד

הרב יוסף פרידנזאן ז"ל המו"ל והעורך העיתון דאס אידישע ווארט, כתב בעיתון הנ"ל בגליון המיוחד שיצא לכבוד מרן זצ"ל, אייר-סיון תשמ"ו:

אכתוב דבר מה שנשאר במיוחד בזכרוני ענותנותו ופשטותו בהנהגותיו עם בני אדם. היה זה בערך לפני עשרים שנה בשנת תשכ"ה קאנווענטשין, מרן זצ"ל דרש בין שחרית למוסף, כולם באו לשמוע דבריו ביראת כבוד. אחר כשבוע שאספתי החומר והדרשות של הקאנווענטשין להדפיס ראיתי שהיו רק כמה שורות ממה שאמר מרן זצ"ל. והסיבה לזה היתה שהאיש האחראי לא חש בטוב בש"ק בבוקר ולא הגיע לתפלה ולא שמע את הדרשה. והיה זה בעיני כעיקר חסר מן הספר להדפיס העיתון על הקאנווענטשין עם שורות אחדות בלבד מדברי מרן זצ"ל.

התקשרתי למרן זצ"ל ואמרתי לו שאיני יכול להוציא העיתון כמו שהוא לעת עתה כשדרשתו כ"כ בקיצור. בענותנותו תמה מרן זצ"ל ואמר "מה העיכוב, הרי יש לכם את שאר הדרשות? לא אמרתי חידושים גדולים, די להזכיר שגם הרב פיינשטיין דיבר דברי התעוררות לנאספים בענין חיזוק שמירת המצוות ונתינת צדקה, שהוא העיקר".

אמרתי למרן זצ"ל שאולי תיגרם לי עגמת נפש מזה מצד הקוראים בעיתון שיטענו נגדי איך יתכן שהבאתי דברי מרן זצ"ל כ"כ בקיצור. אז ענה ואמר "אם כן מה המבוקש ממני?" אמרתי לו "רצוני לבוא לבית מרן ויגיד לי את תמצית הדרשה"

השיב מרן ואמר "לא, הרי זו טרחה יתירה עבורכם, אני אכתוב לכם הדרשה היום או מחר". אמרתי לו "אם כן די שיכתוב מרן את ראשי הפרקים בלשון הקודש ואני אעשה לעיתון באידיש". ענה לי מרן זצ"ל ואמר "למה לכם טרחה שלא לצורך, אני אכתוב הדרשה באידיש שהיא השפה שהייתי כותב בה לאמי עליה השלום". שוב שאלתי אותו מתי לבוא ולקחת את הדרשה הכתובה. ענה מרן זצ"ל "למה לכם לטרוח בדבר, אני אשלח לכם דרך הדואר". כשקיבלתי את הדרשה התקשרתי למרן זצ"ל לשאול האם להדפיס את הדרשה ככתבה וכלשוונה. ענה מרן זצ"ל "לא צריך, הלוא רצוני היה רק לעזור לכם, תעשה כמו בשאר הדרשות או כפי הבנתך, הרי אתה העורך ויודע היאך הוא ראוי לדפוס".

סיים הרב הנ"ל ואמר:

הסיפור הזה אינו צריך לפירוש כי הוא מדבר בעד עצמו, והשומע יכול ללמוד ממנו מה הם מושגים של ענוה, תמימות, פשטות, בריחה מן הכבוד ומידת ההטבה.

והנה כשעבר מרן זצ"ל חשב שהוא ג"כ משולח והושיט לו תרומה, מרן זצ"ל קיבל את הכסף ואמר למלווהו שצריך עכשיו לעבור בכל השולחנות ולאסוף בעד הכנסת כלה. תמה מקורבו שהלא מעולם אין דרכו בכך. ענה מרן זצ"ל:

סיפר לי אברך אחד:

באתי משוויץ לאמריקא ואשתי היתה מלונדון והרגשתי עצמי כאבוד במדינה זרה שלא הכרתי בה אף אחד. מיד אחר החתונה באנו למרן זצ"ל ובירך אותנו בחמימות, וכאשר כמעט יצאתי קרא לי בחזרה ואמר "איך וויל אייך זאגען יונגערמאן, איך זאג אייך צו, עס וועט אייך גארנישט פעלין, און דו האסט נישט וואס צו זארגען" (אני רוצה לומר לך אברך שאני מבטיח שלא יחסר לכם דבר ואין לך מה לדאוג). איני יודע אם רוח הקודש היתה בו או שהבין את מצבי כשראה את פני המודאגות אף לאחר שבירך אותי, ולכן בדרכי החוצה קרא לי בחזרה והוסיף לי ברכה, שנתן דעתו על כל יהודי עד הסוף.

בתקופה מסויימת התחילו אנשים ממדינת סין לעבור לגור בשכונת איסט סייד שבנוי יארק אשר שם היתה ישיבתו של מו"ר זצ"ל מתיבתא תפארת ירושלים, לאט לאט קנו שם בנין אחר בנין עד שכמעט שלטו על כל האיזור. ביקשו מקורבים למרן זצ"ל להעביר את הישיבה לשכונה אחרת שיש שם יהודים רבים אחרי שבשכונה זו מתמעט והולך מספר היהודים הגרים בה. מו"ר זצ"ל לא הרשה למכור הבנין בשום אופן, והוסיף ואמר שכל זמן שיש עדיין מתושבי השכונה שצריכים ישיבה עבור בניהם אין למכור הבנין ולהעביר הישיבה למקום אחר.

(קטעים מלוקטים מתוך הספר דרכי משה)

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

רבותי התפילה שלו היתה קול חוצב להבות אש, זה עוד נמצא לי היום באוזניים "שירו" לו" זמרו "לו" שיחו בכל נפלאותיו" וכך היה פסוק אחרי פסוק כך היה פסוקי דזמרה שלו - הוא התחיל קודם כדי שלא יצטרך לעכב את העולם

שיחה מיוחדת שמסר המשגיח הגה"צ רבי משה אהרן שטרן זצ"ל, על התפילה של המשגיח הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל, חלק מתוך שיחה בישיבת קמניץ, לפני כחצי יובל שנים

"בְּחֶרֶבִי וּבְקִשְׁתִּי" (בראשית מ"ח, כ"ב)
בצלותי ובבעותי

אני רוצה להגיד לכם איך שהרבי היה מתפלל, היום היה הארציטי של הרבי ר' אלי' לאפיין אז אני רוצה לומר איך שהרבי היה מתפלל הרבי היה מגיע לתפילה חצי שעה לפני התפילה קודם כל בישיבות איפה שהיה פנימיה הוא כבר הניח לבש טלית עם תפילין אצלו בחדר אצלו בבית ראו זקן מופלג בן שמונים שמונים וחמש שנה טרי 'פריש' קם, כל הבחורים הצעירים עם כל הכוחות עדיין יושנים שינה עמוקה והוא היה נכנס לחדר ואיך הוא היה מעיר בחור האי אני אומר לכם דער רבעס להעיר בחור הוא היה לוקח ציצית ולדקדק לשני באוזן באוזן שהציצית תכנס לאוזן וזה היה מדקדק מגרד אם הוא לא תפס והסתובב לצד השני הוא עשה באוזן השניה אז הוא מסתכל אוי הרבי עומד כאן עם טלית ותפילין זה היה כזה עלבון לבחור, כזה ביוש שהרבי שהוא זקן מופלג עם הכוחות האחרונים והוא עוד היה גם אומר תיקון חצות וגם הלך עוד לישון וזה כבר היה אחרי חצות הלילה אז הוא כבר עומד כאן וזה כבר היה מספיק כשרק ראו שהוא עומד כאן זה כבר היה מספיק ואחרי זה הוא היה נכנס לבית מדרש ואומר ברכות אלו שהיה להם גישמאק לשמוע את הרבי היו מגיעים להתפלל קודם פשוט בשביל לשמוע איך שהרבי מתפלל.

הוא היה לומד את כל הפרק עם הרע"ב בעל פה הוא כך ידע את כל המשניות.

הוא היה כל פעם אומר לנו א מוירדיגע זאך אני חוזר לכם על עצה טובה מהרבי, הוא אמר אתם כולם בחורים צעירים 'פריש' אתם יכולים להיות שקועים בעיון התורה אתם פעם תזדקנו... הוא היה לוקח את הזקן שלו והיה אומר אתם רואים את הזקן הלבן, אני כבר עם רגל אחד ב... כך הוא היה אומר וכבר קשה לפעמים ללמוד בעיון אבל הוא אומר כשאתם יודע משניות ברור כשיודעים את כל המשניות עם הרע"ב את זה אפשר ללמוד גם בזקנותו. - מה הוא היה עושה? הוא היה ניגש לבחור ולשאול אותו אני חזרתי בע"פ על זבחים אולי אתם יכולים לבחון אותי, אז הבחור היה בוחן אותו על זבחים והוא ידע טוב, ר' אלי' יודע את זבחים עם הרע"ב, שעה אחר כך אז הוא היה ניגש למקום אחר לבחור אחר ושאל אותו אני למדתי מנחות האם אפשר ליבחן אצליך על מנחות, הוא לא אמר שהוא נבחן על זבחים מנחות רק מנחות, מסכתא אחת טוב אז הוא נבחן על מנחות אך כשקיבצו את כל הבחורים אז ראו שהוא ידע את כל המשניות. כאן היה זרעים וכאן היה טהרות וכך הוא ידע את כל המשניות עם הרע"ב

קודם הוא היה אומר את הברכות כל ברכה גיוואלדיג עם כוונה ואחרי זה הוא היה אומר קרבנות, רבותי בפוסקים כתוב למה אנחנו אומרים קרבנות כנגד העבודה אבל אנחנו אומרים עוד שלוש דברים אנחנו אומרים את הפסוקים אחרי ברכות התורה של ברכת כהנים ואחרי זה אנחנו אומרים את המשנה של אלו דברים שאין להם שיעור ואחרי זה אנחנו אומרים את הברייתא של אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה. [זה ברייתא זה תוספתא זה לא משנה. במשנה כתוב הרבה פחות] ואחרי זה הוא היה מגיע למשנה של איזהו מקומן וזה כנגד משניות ואחרי זה הברייתא של רבי ישמעאל במשנה של איזהו מקומן זה היה יום אצל הרבי, הוא היה אומר את המשנה ובעל פה הוא היה אומר את כל הרע"ב (אפ טייטשן לערנין) זה הרי כנגד תורה אז

אחר התפילה העוילם גמר,
העולם הלך, אז למקורבים
היה קביעות לגשת אליו והוא
היה חוזר ואומר למקורבים את
כל ההרגשים וכל החידושים
שהוא היום חידש בתפילה

בבני ברק בימים נוראים נדמה שזה היה בראש השנה אז הוא היה בבני ברק בימים נוראים אז המשגיח אני לא זוכר אם זה היה ר' חצקל או שזה היה הרב דסלר אחד משניהם אז כשכיבדו אותו אז הוא ניגש והוא התפלל לפני העמוד בימים נוראים, הוא היה הבעל מוסף בראש השנה אז העולם אמר שבחיים הם לא שמעו כזה חזרת הש"ץ כזה בעל מוסף אחרי התפילה כל אחד ידע את כל הפשט בכל חזרת הש"ץ הוא לא פירש שום מילה רק הדגש, הקוועטש איפה שהוא נעמד איפה שהוא עצר זה היה עם כזה דגש ששמעו מה המכוון של התפילה וזה היה הרבי זה היה הרבי.

תודתנו לתלמיד המסור שאצר את דברי המשגיח זצ"ל באוצרו במשך כחצי יבול שנים, עד שראו אור. זכות הרבים תלויה בו. (הדברים נכתבו בתרגום מידיש ללשה"ק, ובשינויי עריכה מתבקשים)

וכך הוא היה לומד את הפרק של איזהו מקומן עם הרע"ב ואח"כ הוא היה לומד את הברייתא של רבי ישמעאל עם המפרשים ואחרי זה הוא התחיל להתפלל.

רבתי התפילה שלו היתה קול חוצב להבות אש, זה עוד נמצא לי היום באוזניים "שירו" לו" זמרו "לו" שיחו בכל נפלאותיו" וכך היה פסוק אחרי פסוק כך היה פסוקי דזמרה שלו - הוא התחיל קודם כדי שלא יצטרך לעכב את העולם.

אחר התפילה העוילם גמר, העולם הלך, אז למקורבים היה קביעות לגשת אליו והוא היה חוזר ואומר למקורבים את כל ההרגשים וכל החידושים שהוא היום חידש בתפילה.

אני יחזור לכם על הרגש אחד שאני זוכר (וחבל חבל שלא היה לי אז שכל לכתוב את כל ההרגשים והיה יכול להיות לי ספר שלם מהרגשים) הציור מכלכל חיים בחסד מחיה מתים ברחמים רבים, אז הוא אומר אני התבוננתי מה כתוב כאן כתוב על לפרנס את העולם אז מספיק המידה של חסד ועל מחיה מתים כאן לא עוזר חסד כאן צריך רחמים ולא רק רחמים אלא רחמים רבים אז הוא אומר אני ידמה ישוה לכם הוא אומר אנחנו אומרים בברכת המזון הזן את העולם כולו בטובו בחן בחסד וברחמים כך הוא היה אומר אומרים חז"ל בחן לצדיקים, לצדיקים בחן. לבינונים בחסד לרשעים ברחמים אז בחן בחסד וברחמים מדובר על שלושה סוגי אנשים צדיקים בינונים ורשעים כל אחד מקבל הזן את העולם כולו בטובו, אבל עם איזה מידה אחרים הם בחן ואחרים הם בחסד ואחרים הם ברחמים אז הוא אומר כאן כתוב מכלכל חיים בחסד, העולם הרגיל רוב עולם הם בינונים אז הם בחסד. מחיה מתים מי שזה אז לא עוזר. חן ולא עוזר. חסד וזה לא עוזר, רחמים רק רחמים רבים אתם שומעים הוא אומר למה צריך לזכות לתחיית המתים עם איזה מידה אפשר לזכות לתחיית המתים את זה הרבי היה אומר ממילא כך צריך אדם לחשוב וכשניגשים כך לכזה תפילה.

ואחר התפילה היה הרבי זורח ממש כזוהר הרקיע מזהירים הפנים היה זורח ומאיר לאחר התפילה לאחר כל תפילה עד כמה שהוא היה מאיר לפני התפילה אז הוא עוד היה יותר מאיר אחרי התפילה - לי אמר אברך מפונוביז' שפעם יצא שהוא היה

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך בחייך

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

כמה פעמים דיבר על משפחות פשוטות בעיני בשר שזכו שיוצאי הלציהם יהיו תלמידי חכמים וצדיקים, והיה אומר תראו כמה אי אפשר בעינינו לראות לכל העומק, הלא אם זכו לזאת כנראה יש להם שייכות לכל הטוב הנפלא של צאצאיהם

מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל על "ולשון הרע כנגד כולן..."

"ולבן שנים מחלב" (בראשית מ"ט, י"ב)

אברך בא לרבינו לתנות צרה גדולה שעובר מזולתו, רבינו ישב איתו ושמעו בסבלנות מופלאה חיזקו והרגיעו, הלה המשיך ושפך את לבו ורבינו איתו בצרתו הגדולה וממש בכה איתו. בשלב מסויים נדרש להחלטות מסויימות בפעולתם, ואז אמר לו רבינו, הנני איתך בצערך הגדול, אולם דע לך שבפועל אסור לי להאמין לך, כי הדברים הם בגדר לשון הרע על זולתך, ואמנם למיחש מותר, אבל פעולה זו הינה בגדר קבלת לשה"ר וזה אסור לי.

ישב אדם בביתו והחל מלהג דיבורי לשון הרע על אדם אחד, רבינו זע באי נוחות בולטת, אך הלה המשיך בדיבוריו. בלית ברירה החל רבינו בעדינותו לרמוז לו ואמר לו "וידום אהרן", הלה המשיך הלאה בדיבוריו, ואז אמר לו רבינו מפורשות, "שתיקתך יפה מדיבורך".

הוא עצמו היה דוגמא חיה לזה, גם כשעשה לו מישהו עגמת נפש מרובה, התאפק והתאזר בגבורה ולא דיבר אודותיו. אירע פעם שמישהו פרסם ברבים פסק הלכה בשמו בעניני "השתלת איברים" שהיה מסולף לחלוטין ודעתו היתה הפוכה לגמרי. באותו שבוע הזכיר אחד שעסק בענין זה לפני רבינו רופא מסויים שפרסם את דעתו כמו אותו מסלף. נענה רבינו, הרופא הזה אינו מתכוון לשום דבר רע, הוא מאמין שכך המצב הרפואי, יש לו טעות אבל כוונתו אינה רעה, אבל... כאן קטע את המשך מחשבותיו בגבורה ולא המשיך מה שרצה לומר, כאשר על פניו נראה לאלו כוחות אדירים הוא זקוק שלא לדבר.

אירע פעם שקמו בלעי לשון הרע וחרחרו ריב ומדון על ת"ח גדול בשכונתו, ואמר רבנו לאחר יוהכ"פ, בטוח הייתי שאראה תור ארוך משתרך מביתו של אותו ת"ח עד הרחוב, מן הבאים לבקש מחילתו ולבסוף לא הבחנתי כי אם באדם אחד שיודעני בו שידו לא היתה במעל זה כלל.

כשדיבר פעם על עומק הפגם של חטא לשון הרע, הביא את הפסוק (דברים כג, ו) "ולא אבה ה' כו' לשמוע אל בלעם ויהפוך לך את הקללה לברכה כי אהבך ה' אלוקיך" ואמר שיש לתמוה, למה היה צריך הקב"ה לעשות נס גלוי ולהפוך את המילים מקללה לברכה, הרי היה יכול לתת לו לקלל ולא להתייחס לקללתו או אדרבה ההיפך, לברכם? ואמר שזאת מתרצת התוה"ק עצמה, וזהו סיום הפסוק "כי אהבך ד' אלוקיך" ואבא לא מסוגל לשמוע כשמבזים ומקללים את בנו.

פעם התבקש לצרף חתימתו לקול קורא על דבר זהירות מלשה"ר בחתימת גדולי הדור ונוסחו היה שפונים הם לציבור להזהר בעוון לשה"ר, אולם רבינו היסס ואמר להם בענוה מופלאה, מי אנכי שאפנה לאחרים להזהר בכך, הלא גם אני בעצמי זקוק להתחזק בזה. והתקשר להגרי"ש אלישיב והאר"י בשיחה איתו ויחד שקדו על שינוי הנוסח ואז חתם.

המדבר לשון הרע מעיד על דרגתו שלו

היה רבינו אומר שאדם שמדבר לשון הרע על זולתו, יותר משהו

מדי יום ביומו כאשר היה אומר את משנת "אלו דברים שאין להם שיעור" לאחר ברכת התורה היה מסיים בדברי הירושלמי (שם פאה א.א.) "וכנגד ד' דברים שנפרעין מן האדם בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא, ואלו הן עבודת כוכבים, ולשון הרע כנגד כולן".

והיה מעורר שלא שמים לב די על החומרה הנוראה של עבירה זו. ויש להתבונן ששלושה פעמים ביום הננו מתפללים ומבקשים "נצור לשוני מרע", גם דוד המלך התחנן וביקש (תהלים קמא, ג) "שיתן ד' שמרה לפי" שיהיה לו מחסום על פיו, ועוד הגדיל לבקש "נצרה על דל שפתי" שיהיו סגורים ונעולים מלדבר ח"ו רע ולדבר תמיד אך טוב.

(כשמדברים בשפת האידיש).

על שטר כסף מסוים בארץ היתה תמונת מנהיג ציוני, והמון העם היו רגילים לקרוא לשטר זה בשם אותו אדם. אירע שאחד מן התלמידים שאל שאלה באמצע השיעור בנוגע לנאמר בשיעור ותוך דבריו הזכיר שטר זה, כמנהג העולם בשמו של אותו מנהיג. נחרד רבינו ואמר לו: האיך מזכירים שם זה כאן באמצע לימוד הגמרא? ישבו לפניו שנים ודנו עמו על נושא רפואי ודעתו של רבינו לא היתה נוחה מביטויי לשון שנשמעו בשיחה. תחילה לא הגיב, אך כאשר אחד הנוכחים השתמש במילה חלופית בביטוי עדין יותר, מיהר לשבח וואמר: "הער רעדט ווי א' איד" - "הוא מדבר כיהודי". רבינו ישב פעם עם גיסו הגר"ש שבדרון ועם בנו הגר"מ, בתוך הדברים סיפר על הסבא קדישא מהרש"א אלפנדר, שכאשר הגיע פעם לבקרו חכם אחד התבטא בפני מקורביו, הגיע חמור. התפלאו מקורביו מדוע מכנו כך, וענה שבזוהר הקדוש (כי תצא, ערה): כתוב שחמור הוא ראשי תיבות חכם מופלא ורב רבן. רבי שלום הכיר את הסיפור ותוך כדי שרבינו מספר את הסיפור, גחן לעבר רבי מרדכי ואמר לו, שים לב דבר מעניין, רבינו לא יזכיר את המלה חמור, ואכן כך היה כשהגיע למלה זו אמר שקרא לו במילת "ח"ית מ"ם ו"ו וריש".

עבודת המידות

"אבן טובה היתה תלויה בצווארו"

במכתב הסכמתו לספר מצות השלום, כותב רבינו דברים שניכר בהם שנחצבו מתוך אישיותו המופלאה: "... דוקא אלה אשר תקוה נשקפת להם להיות גדולים בישראל צריכים להיות מקושטים בעדי המוסר ונועם המידות ולהזהר מאד שלא יהא ח"ו רבב על בגדיהם החמודות, אלה הן מדותיו של האדם ולעשות כמצווה עליהם להרבות דעת ד' ושלום אמת בעולם".

והוא ממשיך - "רבים תמהו למה לא הזכירה התורה את החובה לקנות מדות טובות. ותירצו כי זהו היסוד של "דרך ארץ קדמה לתורה". אכן, באמת יש לומר כי כל חוקי התורה, אע"פ שיש בהם הידור וגם עניינים של לכתחילה ובדיעבד, בכל זאת עיקר קיום המצווה שווה לכל, מה שאין כן מדות דהנה בזה שאמר יוסף לשר המשקים שתי פעמים "זכרתי והזכרתני" (בראשית מ. יד) נענש להיות שתי שנים במאסר, על זה שלא שם בד' מבטחו, אשר ברור הדבר כי לגבי אחרים אין זה כלל בגדר חטא, וכן אפילו במדת הגאווה שתועבת ד' כל גבה לב, גם כן אמרו רז"ל שהתלמיד חכם צריך שיהיה בו שמינית שבשמינית".

ואכן, זכה רבינו והיה לסמל ודוגמא לדורות עולם לאיזה דרגת זך ואצילות, עדינות ומידות טובות ניתן להגיע בעמל וזיע.

(מתוך הספר 'גאון ישראל')

פוגע בחברו, הוא מעיד על מדותיו הרעות שלו. והיה מביא ראיה לדבר, שהרי לא לכל לשון הרע אנו מתפתים להאמין, שהרי גם אם יאמרו לנו שפלוגי פגום במשהו בעניני צניעות ונאמין, עדיין לא נאמין שפלוגי רצח שלשה ילדים ואכל את בשרם. מה הסיבה? מדוע לסיפור הזה נאמין ולספור אחר לא?

אלא, לכל אדם יש קנה מידה בקבלת לשון הרע. יש תחומים שהאדם יודע על עצמו שהוא עדיין לא שלם בהם ולכן הוא מסוגל לקבל שחברו עשה אותם, ויותר משזה מעיד על חברו, יש כאן עדות על מצבו שלו.

הוא לא הסתפק בזה שלא דיבר רע על אנשים, אלא היה מופלא בעיני הטובה ובראיתו החיובית היה כמה פעמים שבאו לשאול בשידוכים על אנשים שפשטו רגל או שנפוצו עליהם שמועות כאלו ואחרות, הוא לא לקח אמנם אחריות באמרו שאינו מכיר, אולם לאחר אומרו זאת פתח וסיגר ולימד צידי זכות וכשהכיר הציג בצורה היפה ביותר את אותו אדם או משפחה באופן נפלא ולפעמים אף אזר עוד ועוד ודחף אנשים לעשות שידוכים איתם.

כמה פעמים דיבר על משפחות פשוטות בעיני בשר שזכו שיוצאי חלציהם יהיו תלמידי חכמים וצדיקים, והיה אומר תראו כמה אי אפשר בעינינו לראות לכל העומק, הלא אם זכו לזאת כנראה יש להם שייכות לכל הטוב הנפלא של צאצאיהם. אחד מתלמידיו סיפר שמאז שמע זאת מרבינו השקיע בזה שכאשר ראה כזאת עקב ובריר על ההורים ובדרך כלל מצא דברים מיוחדים שלא נראים בעיני בשר שטחיות, והיה אף אחד שנראה היה פשוט מאד ושכאשר עקב אחריו ראה שהוא צדיק אמת?

"אסור להסתכל בפני רשע"

פעם עורר בשיעורו שזאת יודעים ונזהרים מהענין של שמירת העינים שלא לראות מה שאסור ומזיק, אולם לא יודעים שיש גם להזהר להביט באנשים רשעים, כמבואר בגמ' (מגילה כח) "אסור להסתכל בצלם דמות רשע" ואמר שגם אם יודעים להזהר מלדבר ולשמוע מרשעים, אך לא יודעים שעצם ההבטה בפני אדם רשע אסורה ומשפיעה השפעה שלילית.

בהקשר זה סיפר אחד מתלמידי הישיבה שפעם ביקש אחד משרי הממשלה מ.ק. לבקר בישיבת "קול תורה" ולא נמנעו מלהענות לבקשתו למרות שהיה מראשי מפ"ם וניסה לחבל באידישקייט. מספר אותו תלמיד שהם למדו אז מרבינו אין להתייחס לדמות כזו. אותו שר נכנס עם נהגו ורבינו נתן שלום רק לנהגו ואילו אליו לא התייחס, אלא אמר את השיעור בלי להביט לכיוונו. גם כשיצאו אמר שלום רק לנהגו ועליו לא הביט ואף לא התייחס.

פעם לפני בחינה חודשית התבטא תלמיד ואמר לו כבר עברתי על כל החומר. רבינו העיר לו: איך תאמר "חומר" על גמרא? ואכן, רבינו עצמו הקפיד שלספר קודש יקראו ספר ולספרי חול "בוך"

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

באותו מעמד נעמד לפתע אחד הזאטוטים בגיל חמשה-שש וצעק: "א משוגענער" (משוגע)... הדרשה נעצרה. רבי משה, שהיה רגיל להתנהג עם התלמידים במתינות ובחכמה, שאל: "למי התכוונת בתואר הגנאי?" הילד השיב: "על אותו אסטרונוט שעלה לירח!" מדוע הוא משוגע? - התפלא רבי משה לפשר דבריו

פרקי חינוך מפעימים מהגה"צ רבי משה טורק זצ"ל

"המלאך הגאֵל... יִבְרַךְ אֶת הַנְּעָרִים" (בראשית מ"ח, ט"ז)

סוד השפעתו הגדולה של רבי משה בחינוך התלמידים גנוז היה בעצם אישיותו. לא הסמכות וכח ההרתעה הם שעמדו לו, אלא בעיקר אישיותו המיוחדת והמופתית.

"הענין של דוגמא אישית" - אמר רבי משה לימים באוזני מחנכים - "אינו רק מה שהתלמידים רואים. אלא אף מה שהמחנך עושה בחדרי חדרים עלול להשפיע על החניך. לחניכים יש חוש-ריח מפותח לזהות את אישיותו של המחנך. בילדים קיים חוש הבחנה המרגיש בין אמת לזיוף; בין היוצא מן הלב לנאמר מן השפה ולחץ". רבי משה עמד ב'מבחן' האמור. הרוממות הנפשית, יראת-השמים, הצדקות, האצילות, הענווה והתום ששפיעו ממנו - הקרינו לליבותיהם של התלמידים הרבים, והיוו עבורם דוגמא לצורתו של מחנך בישראל.

התלמידים מעידים כי לא ראו אותו אף פעם כועס או מתעצבן. דבר לא הוציא אותו משיווי-משקלו. תמיד שמר על מנוחת-נפש ושלווה. וחרף זאת הנוכחות שלו כמו הטילה משמעת ברזל. היתה מפניו יראת-הכבוד והביטו עליו בהערכה עצומה. גם אם מטבע-הדברים נוצרו מפעם לפעם חיכוכים ואי-הבנות בינו לבנים, כמקובל ביחסי מחנך עם תלמידיו, קיבלו את תוכחתו ומוסריו באהבה ובהבנה.

להפוך בוץ לזהב

ישנו פתגם יהודי שהיה שגור על לשונו של מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל: "ישנם אנשים שמקלקלים והופכים זהב לבלאטע (בוץ), ויש שידועים שאומנותם להפוך בלאטע לזהב..." רבי משה היה מאותו זן אנשים שידעו להפוך בלאטע לזהב. אמן חינוכי היה, אשר ידע למצוא נתיבות ללב התלמידים. גם כאלו אשר נראו כנחשלים ואפסי-תקוה, העומדים להתדרדר לעמקי פי פחת, היה מוצא בחכמה רבה, באיפוק ובסבלנות - דרכים מקוריות לייצבם אל המסילה חזרה, ולתת להם את התנופה כלפי מעלה בסולם העליה. מעשה בילד שנדמה כי אפסה כל תקווה לחנכו. הוא היה חלש בלימודים, פרא אדם שידו בכל ויד כל בו. כל המלמדים בת"ת הכירוהו לשלילה ואיש לא היה מוכן עוד להשקיע בו מאמץ כלשהו.

יום אחד נקרא הילד לחדר המנהל. הוא נכנס באדישות, עוטה על פניו את ארשת ההתרסה הרגילה, מהרהר כיצד יענישוהו היום... אך המנהל לא הראה כל סימן של כעס. להיפך: הוא הזמין את הילד לשבת לצידו, ושאל בענין: "במה אתה מוצלח?"

הילד הופתע. מה המנהל רוצה ממנו? הוא שלף את התשובה שהיתה נכונה בעיניו: "בשום דבר". כבר שנים הוא יודע זאת. כולם חושבים כך, אפילו אבא ואמא. מה המנהל רוצה?!

המנהל הביט לתוך עיניו. "אני מתכוון למשהו אחד שאתה יודע לעשות היטב; דבר-מה שאתה מוצלח בו. אולי אתה יודע לשיר?" ההפתעה של הילד גדלה, אך ההימור לא הצליח: "אני בכלל לא יודע לשיר. כשאני שר כולם אומרים לי להפסיק, כי זה הורס להם".

הניסיונות המשיכו: "אתה אוהב לכתוב? סיפורים, שירים?" התשובה היתה קצרה ולקונית: "אני לא כותב כלום. אני שונא לכתוב". "חשבון אתה אוהב?" - צחוק מריר. "שהרב יראה את התעודה. לא קיבלתי ציון בחשבון, כי המלמד אמר שאפס זה לא מספיק".

המנהל לא אמר נואש. "לצייר אתה יודע?" ראשו של הילד התרומם בהיסוס: "מה זאת אומרת יודע? אני לא ממש צייר". היתה זו קרן של תקווה, אלומת אור בקצה המנהרה, והמנהל מיהר להיאחז בה:

**לבנו רבי יעקב שליט"א אמר פעם:
אם חס ושלום הייתי כועס עליו,
באותו הרגע שכולם, כולל אני,
חשבנו שהפנה את הביטוי כלפיי,
היה יוצא מכשול חמור על ידי...
אבל בסייעתא דשמיא נזהרתי
בכבודו ודנתי אותו לכף-זכות וזכינו
לאמירה של קידוש שם שמים"...**

התהלים: 'שיר למעלות אשא עיני אל ההרים מאין יבא עזרי: עזרי מעם ה' עשה שמים וארץ'.

ההתפעלות מכך בקרב היהדות הנאמנה היתה עצומה! זו היתה הפתעה גמורה. באותם רגעים גדולים שבהם עשה היסטוריה לא היה לו מה לומר לעולם פרט לדברי אמונה...

רבי משה ניצל את ההזדמנות כדי לעורר את התלמידים. הוא אסף את כל ילדי התלמוד-תורה ודבר בפניהם על עניני אמונה, והזכיר כי אפילו אותו גוי כשהגיע לירח נפלטו מפיו דברי אמונה.

אגב, סיפר רבי משה לימים, שבאותו מעמד נעמד לפתע אחד הזאטוטים בגיל חמש-שש וצעק: "א משוגענער" (משוגע)...

הדרשה נעצרה. שקט השתרר בחדר, והתלמידים הפנו באחת את ראשם לכווננו של התלמיד. הביטו בו כתמהים על הזלזול שהפגין כלפי המנהל.

רבי משה, שהיה רגיל להתנהג עם התלמידים במתינות ובחכמה, לא צעק עליו ברבים. הוא רק שאל ברגע: "למי התכונת בתואר הגנאי שהזכרת כעת?"

הילד השיב: "על אותו אסטרונוט שעלה לירח!"

"מדוע הוא משוגע?" - התפלל רבי משה לפשר דבריו.

"מה פירוש?" השיב הילד בבטחה, "וכי צריך לעלות לירח כדי להתפעם מהאמונה ולומר 'עזרי מעם ה' עשה שמים וארץ'?! הרי כבר מיום לידתנו מלמדים אותנו את האמונה הזאת!"

רבי משה התפעל מדבריו של הילד שנבעו מלב טהור.

לבנו רבי יעקב שליט"א אמר פעם: אם חס ושלום הייתי כועס עליו באותו הרגע שכולם, כולל אני, חשבנו שהפנה את הביטוי כלפיי, היה יוצא מכשול חמור על ידי... אבל בסייעתא דשמיא נזהרתי בכבודו ודנתי אותו לכף-זכות וזכינו לאמירה של קידוש שם שמים"...

(קטעים מתוך הספר החדש 'לדמותו של מחנך')

"אתה אוהב לצייר?" הילד השיב בחיוב. הוא אוהב לצייר, הוא מצייר הרבה, וגם עושה שערי מחברות לאחיות שלו...

יותר מזה לא היה צריך. חיש-מהר הונחו לפני הילד התוהה בלוק ציור גדול וחבילת צבעים חדשה שנשלחו מהמזכירות. בעידוד המנהל, הוא החל לצייר בדיוקנות ובתשומת-לב, וכעבור מחצית השעה נחה על השולחן יצירה סבירה של בית עם עץ לציודו. המנהל חיך, כתב על הציור בלורד את שם הצייר, טפח על שכם הילד בעידוד ופטרו לשלום. הילד תלה במנהל המוזר מבט נבוך אחרון, ויצא מן החדר.

הצעד הבא היה להביא את הציור לביתו, ואחת מבנותיו התבקשה ליפות את התמונה מבלי לשנות במאומה את עקרונות. אחר-כך התקשר לאיש התחזוקה, שהתבקש לקנות לציור מסגרת גדולה ותואמת, ולתלותה במקום מרכזי בבנין הת"ת. כאשר הגיע הילד למחרת, הוא לא האמין למראה עיניו. היה זה חזון אחרית הימים: שמו שלו, הילד המופרע והבטלן ביותר שידע הת"ת מעודו, הונצח על קיר הכניסה!

הילד עמד על מקומו הלום רעם באמצע המסדרון ההומה. דקות ארוכות הוא התבונן בשתיקה בציור הממוסגר, ואז רץ לחדר המנהל, נכנס בלי לדפוק וקרא בקול ובהתלהבות: "הרב! הרב! תראה תלו את התמונה!"...

סופו של המעשה בלתי-יאמן. מאותו היום חל שינוי בגישתו של הילד לחיים. אט-אט הוא חדל להציק לחברים ולהתחצף למחנכים, ועם הזמן אף החל להשקיע יותר בלימודים. ברגע בו הוכיחו לו שיש לו ערך יחודי, כל כוחות הטוב החבויים בנפשו התעוררו לחיים והחלו לפעול את פעולתם!

סיפור זה אמנם קיצוני ויוצא-דופן, אך יש בו כדי ללמד שק"ו במקרים 'קלים' יותר השכיל רבי משה לרומם תלמיד בעיני עצמו, לתת לו תחושת חשיבות והרגשה שהוא שווה ומוצלח. בדרך זו הוא עורר את כוחותיו ורצונו להמשיך ולהתקדם.

רבי משה השכיל לנצל כל מקרה ומאורע אקטואליים על-מנת לחנך את תלמידיו להתייחס למקרי החיים בהשקפה תורנית בשנות הששים התקיימה תחרות בין המעצמות מי תגיע ראשונה לירח. בשנת תשכ"ט, נחתה לראשונה חללית אמריקאית על הירח והעולם רעש וגעש. אך הרב טורק כדרכו, בדרשה להורים בסיום מבחן פומבי, דימה את ההישג לבניית מגדל בבל שהוקם במטרה להשתלט על כל העולם מלמעלה. לא רק לתלמידים השפיע אמת והכוונה נכונה, גם בפני ההורים לא היסס לומר דברים מעין אלו. מצד שני, האדיר רבי משה ורומם את המאורע, כאשר היה בו צד חיובי.

האסטרונוט שהוביל את הקבוצה הראשונה שנחתה על הירח, היה גוי אמיץ ביותר ואינטליגנט במיוחד. כנראה היה רחוק מאמונה, אפילו כזו של גוי, אולם כאשר הנחית את כף רגלו על פני הירח לראשונה בהיסטוריה, כשמליונים צפו בו, אמר לפתע את מזמור

מבצע ענק של מתנות כל הקודם זוכה!!

תרום 20 ש"ח
 למשך 9 חודשים
 סך כל התרומה

ומקב

• סט 'לקרא'
 5 כרכים, המבנה
 'דרשו', בהדפס

(שווי המתנה בחנויות)

תרום 23 ש"ח לחודש
 למשך 12 חודשים
 סך כל התרומה 276 ש"ח

ומקבלים

• סט 'משנה ברורה'
 6 כרכים, כריכה קשה

• ספר המפתח
 על המשנ"ב

(שווי המתנה בחנויות 488 ש"ח)

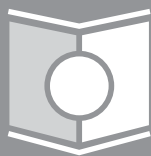
תרום 22 ש"ח לחודש
 למשך 11 חודשים
 סך כל התרומה 242 ש"ח

ומקבלים

• סט 'משנה ברורה'
 6 כרכים, כריכה קשה

(שווי המתנה בחנויות 425 ש"ח)

המבצע לזמן מוגבל, להשתתפות < בנ

Dirshu
 דרשו ד' ועוז
 קרן עולמית לחיזוק
 ועידוד לימוד התורה

ללא הגרלות וללא כוכביות

תורמים לארגון 'אחינו' - זרוע
 החיזוק של 'דרשו' ומקבלים
 מתנות ענק של ספרים
 מארגון 'דרשו'

תרום 33 ש"ח לחודש
 למשך 16 חודשים
 סך כל התרומה 528 ש"ח

ומקבלים

- סט 'משנה ברורה'
 6 כרכים, כריכה קשה
- סט 'לקראת שבת'
 5 כרכים, המבחר של עלוני
 'דרשו', בהדפסה מחודשת
- חמשה חומשי תורה
- ספר המפתח על משנ"ב
 (שווי המתנה בחנויות 863 ש"ח)

תרום 22 ש"ח לחודש
 למשך 11 חודשים
 סך כל התרומה 242 ש"ח

ומקבלים

- סט 'משנה ברורה'
 38 כרכים, כריכה רכה, כיס
- סט 'חפץ חיים'
 4 כרכים, כריכה רכה, כיס
 (שווי המתנה בחנויות 338 ש"ח)

ש"ח לחודש
 דשים
 180 ש"ח

לים

- ת שבת'
 זר של עלוני
 ה מחודשת
- 288 ש"ח

כל עמדות נדרים פלוס < טופס 'דרשו'

לאות הוקרה העניק לי רבי אברהם פון עין שמר' מתנה מאוד מיוחדת ששמורה עמי עד היום. זה היה הספר שהוא קרא בו ועיין בו שוב ושוב במשך שנים, וכל הסיפורים שבספר הזה היו שגורים על לשוננו. את הספר הזה הוא נתן לי, ואני הבנתי שיש פה הרבה יותר מספר, הוא נתן לי חתיכה מהלב שלו...

איש 'דרשו' הרב יחיאל יהושע גולדברג, עם ווארט חזק על פרשת ויחי,
בשילוב מעשה פלא שאירע עם הסבא קדישא מרדושיץ זיע"א

הרב אברהם פון עין שמר מתברך על ידי כ"ק אדמו"ר מלעלוב זצוק"ל

שש ושמח ונוטל על עצמו בעוז ותעצומות את מלאכת השידוכים,
אבל מכאן ולהבא לא מצליח לו שום שידוך והוא עמל במשך שנים
בלי לראות ברכה בעמלו - זה העונש הכי גדול...

יעקב אבינו רצה לברך את ראובן שיצליח להתפטר מהמידה הזאת
של 'פחז כמים', שלא יעשה דברים בחיפזון חלילה, גם כשהוא
מרגיש שפגעו באמא שלו חלילה וכדו'. לכן בירך אותו יעקב אבינו
'אל תותר'. בכל פעם שאתה עושה דבר מה בחיפזון, שלא תצליח
בכך, אחרי שתיכשל פעם פעמיים, חמש ושש פעמים, כבר תדע
שהחיפזון אינו מועיל וממילא תצליח להתפטר בקלות מהמידה
הלא טובה בזאת.

כך גם לגבי שמעון ולוי, מאחר והם נוטים למידה הזאת של 'אף'
וכעס, הפיתרון לזה הוא שיהיו מפוזרים, כך המידה הזאת תהיה
פחות עוצמתית, הם יוכלו לחיות בשלום עם השכנים שלהם בגלל
שהם מפוזרים קצת פה וקצת שם, ולא נמצאים כולם יחד.
נמצא אם כן שמדובר בברכות נפלאות, ברכות כאלו שאב רוצה
לברך את בניו לפני פרידתו מהם.

וכאן טמון בעצם מסר חשוב לכל אחד מאתנו, ואסביר את כוונתי:

"פחז כמים אל תותר" (בראשית מ"ט, ד')

בפרשתנו אנחנו רואים דבר פלא. יעקב אבינו עליו השלום, הבחיר
שבאבות, קודש קודשים, אין לנו שמץ של הבנה בגדולתו וקדושתו
הנשגבה, בא לברך את בניו לפני הסתלקותו מהעולם, הגם שחז"ל
הקדושים אומרים ש"יעקב אבינו לא מת", ובכל זאת הוא נעלם
ונתכסה מן העין ולפני כן בירך את ילדיו.

מגיע יעקב אבינו לבנו בכורו, ראובן, ומתחיל לברך אותו... "פחז
כמים אל תותר...". מסביר רש"י הקדוש, שבעיקרון ראובן היה
ראוי ליתר שאת ויתר עוז כמו שכתוב בפסוק הקודם, אבל בגלל
שהוא היה 'פחז כמים' בגלל שהוא מיהר להראות את כעסו במעשה
בלהה, לכן 'אל תותר', לא תקבל את היתרונות שהיית אמור לקבל
מכח הבכורה.

ממשיך יעקב אבינו לשני הבנים הבאים בסדר התולדה. שמעון ולוי
אחים, כלי חמס... ארור אפם כי עז ועברתם כי קשתה... אפיצם
בישראל...

כל אחד שלומד את הפסוקים האלו עם רש"י קופץ מיד עם השאלה
המתבקשת: ריבוננו של עולם, כמה מברכים את הילדים? זה נקרא
לברך? זה נקרא להטיף מוסר, ללמד הליכות חיים, לנזוף במי שלא
ממתנהג כראוי כביכול, איפה הברכה פה?

כמובן שצריכים להזהר מאוד כשלומדים את הפרשות הללו. אנחנו
מדברים פה על קדושי עולם. הרה"ק רשכבה"ג בעל ה'דברי חיים'
מצאנו היה אומר שכלומדים מחלוקת של אביי ורבא צריכים לדעת
שירד 'א שטיק פייער' כלומר 'חתיכת אש' מהשמים וקראו לה אביי
וירדה עוד חתיכת אש מהשמים וקראו לה רבא. הם היו אנשים
שאנחנו לא מסוגלים בכלל להבין את קדושתם, על אחת וכמה
וכמה האבות הקדושים, שהדמויות שלהם חקוקות בכסא הכבוד.

אבל עדיין, תורה היא וללמוד אני צריך ואנחנו הרי יודעים שגם אם
יש כאן סודות עמוקים וטמירים בפסוקים האלו כמו בכל אות ואות
בתורה הקדושה, עדיין, אין מקרא יוצא מידי פשוטו.

פעם שמעתי פשט יפה על כך:

יש בדיחה שכשהקב"ה רוצה להעניש אברך צעיר, הוא נותן לו
לעשות שידוך אחד אחרי החתונה. האברך מקבל אלפיים דולרים

הרב יחיאל יהושע גולדברג

בקומה התחתונה, ולר' אברהם היה שם מטבח שבו הוא היה מבשל את הסעודות. בשבת רגילה היו אולי עשרה בחורים, בשבתות יותר מיוחדות כמו שבת מברכין או שבת ראש חודש היו מגיעים כעשרים בחורים, ובשבת חנוכה או שביעי של פסח וכדו', היו מגיעים עשרות בחורים וגם אברכים שבאו לרבי, והוא היה מבשל לכולם בשמחה ובמסירות רבה. כמו כן היה מבשל חלק ממאכלים שהוגשו לרבי במהלך ה'טישים' ולאחר מכן חולקו מהם שיריים לכל הציבור שהשתתף בטיש.

אבל הוא אף פעם לא היה מבשל לעצמו! באמצע השבוע כשלא היה איזה טיש מיוחד בגלל 'ארציטי' או ראש חודש וכדו', הוא לא היה מבשל כלום. כשהוא לא בישל הוא גם לא אכל כלום...

בתקופות שהרבי נסע לצפת לשבועות שלמים ולא היו באים בחורים לבית המדרש בבני ברק בשבתות, הוא גם לא בישל לשבת. במשך הזמן שמו לב לכך שאין לו מה לאכול, והיו דואגים לו. אמי מורתי שתחי' היתה מבשלת לו פעמים רבות ואני הייתי מביא לו את האוכל, היו עוד כמה יהודים טובים שדאגו לו.

אבל זה היה דבר פלא! האיש שמבשל לכולם, לא מבשל לעצמו. אין לו כח, הוא מבוגר... לבשל לאחרים? בוודאי! יש לו כח.

אני לא אשכח שכשהייתי עוזר לו במטבח לפעמים, אני הייתי אז בחור בן 15 אולי, הייתי מערבב את העיסה של ה'גפילטע פיש' ואחרי שתי דקות כבר כאבה לי היד. הוא היה אז בן 90 פלוס, והוא היה מערבב בשמחה משך דקות ארוכות עד שהעיסה היתה מעורבת היטב. הוא כבר היה הולך עם מקל הליכה מחמת זקנתו, אבל להכין אוכל לאחרים היה לו כח בשפע.

ר' אברהם היה דבוק מאוד בצדיקים. אני לא מדבר על רבותינו מלעלוב שבהם היה דבוק בצורה יוצאת דופן, ובמורו ורבו מלפני השואה, הרה"ק רבי אהרל'ה מקוזניץ זיע"א, אלא בכל הצדיקים באופן כללי. כשהיו מזכירים שם של צדיק כל חזונו היתה משתנה, הוא היה מתייחס בחרדת קודש לנושא הזה של צדיקים ולכל דבר שבקדושה. כשהיו מכבדים אותו בעלייה לתורה, היה זה מחזה מאוד מעניין לראות את הרצינות וכובד הראש שבה היה מתקרב בזהירות לספר התורה ומברך ברטט ובזיע.

באופן מיוחד היה ר' אברהם דבוק בדמותו הפלאית של הרבי הקדוש,

בצעירותי זכיתי לשמש יהודי מבוגר, ניצול שואה בשם ר' אברהם בורשטיין, שהיה דבוק ברבותינו הקדושים מלעלוב, ובחצר הקודש לעלוב היה מכונה בפי כל ר' אברהם פון עין שמר, כי כשהוא עלה לארץ שלחה אותו הסוכנות לקיבוץ עין שמר שבצפון. הוא היה שם כמה ימים בסך הכל עד שמצא יהודי ירא ושלם וביקש לדעת איפה הוא יכול לשהות בין יהודים שומרי תורה ומצוות. משם הוא הגיע לחצר הקודש לעלוב, שם העסיקו אותו כטבח של הישיבה ושל בית הרבי בעל ה'ברכת משה' זיע"א. הכינוי 'עין שמר' דבק בו מאז ולמשך כל ימי חייו, וגם היום, למעלה מ-20 שנה אחר פטירתו הוא עדיין מכונה בכינוי הזה בפי כל מי שהכיר אותו.

אני גדלתי בצמוד לבית מדרשו של מורי ורבי, אוהבן של ישראל הרבי מלעלוב זצ"ל. בית הורי שיחיו' ממש סמוך לבית שבו התגורר הרבי, וכחסידי לעלוב גם היינו נמצאים כל היום שם בבית המדרש ובסביבה שלו.

ר' אברהם פון עין שמר היה מתגורר בחדר שהוקצה עבורו מתחת לביתו של הרבי. יחד אתו התגורר שם גם ה'הויז בחור', הגבאי של הרבי שהיה רווק מבוגר יחסית.

מאחר והרבי עצמו היה מתגורר לסירוגין בבני ברק ובצפת עיה"ק, ה'הויז בחור' היה נוסע עם הרבי בכל פעם, ואילו ר' אברהם היה נשאר בבני ברק באותן תקופות שיכלו להימשך שבועות ואף חודשים שלמים שבהם הרבי היה בצפת, ובאותו הזמן נשאר ר' אברהם לבדו. הוא כבר היה אז כבן 90, והאנשים שדאגו לו חששו שהוא יישן לבד.

אני לא זוכר איך זה קרה, אם זה היה רעיון שלי או של אבי מורי שיחי', אבל ביום מן הימים מצאתי את עצמי מעביר את חפצי מהבית אל החדר של ר' אברהם, שם ישנתי במשך כשנתיים עד שהוא נזקק לעזרה צמודה של מטפל סיעודי מקצועי. זה היה ממש קרוב לבית הורי כך שזה לא ניתק אותי מהמשפחה חלילה, ורק בלילות כשהייתי הולך לישון הייתי הולך לחדר של ר' אברהם וישן שם כדי שהוא לא יהיה בודד בגילו המתקדם.

בשביילנו הוא היה כמו דוד חביב. גדלנו על ברכיו כפשוטו, לא היתה לו משפחה משלו חוץ מבן דוד אחד ששרד את השואה והתגורר בירושלים, ולכן כולנו היינו ילדיו. הוא היה אוהב ילדים, לפעמים היה מחלק לנו ממתקים ותמיד היה שמח שהיינו באים אליו ומדברים איתו. לכן מבחינתי לישון בחדר שלו היה דבר די טבעי, לא ראיתי בזה הקרבה גדולה במיוחד, ואפילו נהייתי מאוד באותה תקופה כי הוא היה מספר לי סיפורים ודואג לי מאוד. לפעמים הוא גם היה נוזף בי על כך שאני הולך לישון מאוחר, אבל גם כשהוא היה נוזף ואפילו קצת גוער, היתה לו מתיקות מאוד מיוחדת, כי הוא היה כולו טוב לב שופע.

אם אנחנו מדברים על טוב הלב של ר' אברהם פון עין שמר, אני רוצה לציין עובדה מאוד מעניינת. הוא היה טבח במקצועו, זה מה שהוא עשה כל ימי חייו, הוא היה מבשל לשיבה, ובשנים מאוחרות יותר הוא היה מבשל את האוכל לחצר הקודש. בחורים שהיו באים לרבי לשבתות, ולא התגוררו בבני ברק, היו אוכלים בבית המדרש עצמו,

רבי יששכר בער מרדושיץ זיע"א, הסבא קדישא מרדושיץ, שהיו מכנים אותו בתקופתו 'בעל שם טוב קטן', בגלל סיפורי הישועות המופלאים שסופרו אודותיו בפולין ובכל רחבי העולם החסידי. לאות הוקרה על כך שהייתי ישן אצלו, העניק לי ר' אברהם פון עין שמר מתנה מאוד מיוחדת ששמורה עמי עד היום. היה זה הספר 'נפלאות הסבא קדישא מרדושיץ'. זה לא סתם ספר, זה היה הספר שהוא קרא בו ועיין בו שוב ושוב במשך שנים, וכל הסיפורים שבספר הזה היו שגורים על לשונו והוא היה מספר אותם שוב ושוב. את הספר הזה הוא נתן לי, ואני הבנתי שיש פה הרבה יותר מספר, הוא נתן לי חתיכה מהלב שלו, וגם הכרתי לו טובה על כך.

בספר הזה מופיע סיפור, שגם שמעתי אותו מפיו של ר' אברהם עצמו, שממנו אני חושב שאוכל לחדד את הנקודה שאני רוצה לבטא בדברי.

הסבא קדישא היה צדיק נסתר בשנים הראשונות שלו. לא הכירו אותו ולא הכירו בגדולתו. הוא היה נראה כמו כל אברך רגיל, יגע בתורה, עוסק רבות בתפילה ובעבודת ה', אבל לא ראו עליו מדרגות גדולות ומיוחדות.

בהתאם לכך הוא היה עני ואביון, רעב ללחם כפשוטו. מאחר והיה דבק בצדיקי אותו הדור, הוא היה מטלטל בדרכים וצועד רגלית במשך ימים ואף שבועות כדי לשהות בצלם של צדיקי הדור. לא תמיד הייתה לו אפשרות לקחת איתו צדה לדרך, בגלל מצבו הכלכלי הדחוק.

באחת הפעמים צעד הסבא קדישא בשוליה של דרך ארוכה לאחד מצדיקי הדור, ומאחר ועברו שעות ולא בא שום דבר מאכלי לפיו, הוא הלך ונחלש עד שממש הרגיש שכוחותיו כבר לא עומדים לו.

התיישב הרבי מרדושיץ על סלע בצד הדרך, וחיכה לראות אולי יעבור יהודי רחמן שיוכל להסיע אותו על העגלה כברת דרך שתקרב אותו למחוז חפצו.

והנה מגיעה עגלה ולצדה צועדים כמה אנשים בעלי מראה יהודי. שמח הסבא קדישא לקראתם ואמר, אני רואה שיהודים אתם, תראו, אני חלוש ותשוש, אין לי כח להניע יד או רגל, אנא תנו לי לשבת קצת על העגלה....

השיבו לו האנשים בשלילה והתנצלו: "על העגלה שוכב בן משפחה שלנו, הוא חולה אנוש, אנחנו לוקחים אותו לרופא בכיר מאוד ששמענו שהגיע לביקור בעיירה הסמוכה, בתקווה שהוא יוכל למצוא מזור לרפואתו.

"מאחר וטלטולי הדרך מכאיבים מאוד לחולה", הם הסבירו, "ירדנו כולנו מהעגלה ואנחנו צועדים אחריה רגלית. כך הפחתנו מהמשקל של העגלה והקפיצות של גלגלי העגלה על האבנים והמהמרות בדרך יהיו קצת פחות חזקים...

"אנחנו בעצמנו צועדים ברגל", הם סיכמו את ההסבר, "כדי שלא להפריע לחולה את מנוחתו, ואתה רוצה שנעלה אדם זר על העגלה ועל ידי כך נגרום לחולה כאבים חזקים יותר? אנחנו לא יכולים

לעשות זאת".

"הרבי מרדושיץ התחנן על נפשו והסביר להם שאם הם משאירים אותו כך בצד הדרך, מי יודע אם האדם הבא שיעבור כאן ימצא אותו כשהוא חי בכלל.

"הם ראו שדבריו דברי אמת הם ושהוא באמת מאוד חלוש ותשוש, עצרו את העגלה ונתנו לו לעלות בתנאי שישב בקצה ולא יזוז ממקומו כדי שלא הפריע את מנוחת החולה.

"עלה הרבי לעגלה וראה חולה במצב מאוד מאוד קשה, כל גופו נפוח ממכאובים וייסורים, נורא נוראות.

"אבל בניגוד להסכם, הוא ניגש אל החולה והתחיל לגעת לו ביד... "כואב לך כאן?", שאל את החולה, והחולה הניד את ראשו לשלילה.

אכן מקודם כאבה לו גם היד כמו כל הגוף, אבל ברגע שהצדיק הנסתר נגע בידו, היא כבר הפסיקה לכאוב.

"עבר הרב לגעת בידו השנייה: "כאן כואב לך?", שאל, והחולה משיב בשלילה, שתי הידיים כבר לא כואבות לו.

"קרוביו של החולה שליוו את העגלה כעסו מאוד והחלו לצעוק על הרבי שיתרחק: "אמרנו לך שלא תיגע בו", הם אמרו, "זה מסוכן מאוד, הרופאים אומרים לא לגעת ולא לטלטל אותו...".

"אבל הרבי מרדושיץ לא שמע לקריאתם, הן נגע ברגלי החולה ובראשו, בכתפיו עד שהחולה הבריא לחלוטין. התיישב החולה על מיטתו וביקש לאכול ולשתות... הוא רעב וצמא.

"בני המשפחה לא ידעו את נפשם מפליאה. מה זה? לפני כמה דקות הוא היה חולה אנוש, הם רק עשו ניסיון אחרון אולי הרופא הבכיר יצליח לעזור קצת, אף אחד לא חשב שהוא יבריא לחלוטין והנה הוא שב להיות כאחד האדם, הפלא ופלא!

"הנסיעה לרופא כבר הפכה למיותרת, הם עצרו את העגלה והתחילו לדבר על המקרה המעניין, מה באמת גרם לחולה להבריא ככה בפתע פתאום.

"אחרי דין ודברים הם מצאו את ההסבר... הרי ידוע שלכל רופא מתלווה מלאך שמסייע לחולים להתרפא, ולרופא הבכיר ביותר מתלווה המלאך רפאל בכבודו ובעצמו. אם כך, הם הסבירו, אנחנו הרי היינו בדרכנו אל הרופא הבכיר ביותר, ומסתבר שהמלאך רפאל מגיע גם לאנשים שנמצאים רק בדרך אל החולה.

"כך או כך, אף אחד מהם לא העלה על קצה דעתו שהאיש הלא מוכר שעלה על העגלה ונגע בחולה הוא זה שאחראי לפלא הגדול שהתחולל כאן.

"לימים סיפר הרבי מרדושיץ עצמו את המעשה ואמר שהם חיפשו הסברים מתחת לאדמה כדי להסביר את הפלא, ולרגע אחד לא עלה על קצה דעתם שהקב"ה פשוט שמע את התפילות של 'בערל הבטלן', כך הוא היה מכנה את עצמו, וריפא את החולה, כי הוא עצמו הרי רופא כל בשר. במקום להאמין בקב"ה הם תלו את הישועה שלהם ברופא הגדול והכוח המתלווה אליו של המלאך רפאל.

לא פעם אנחנו עושים משהו וזה לא מצליח לנו. מנסים שוב,

מה אני יגיד לתורמים? שאל מנהל התלמוד תורה את החפץ חיים, תגיד להם אמר החפץ חיים, תתארו לעצמכם נדיבים, תתארו לעצמכם שאתם מרימים עכשיו תרומה לחיידר בו לומדים אביי ורבא...

ירידת הדורות - סיבה לסייעתא דשמיא מיוחדת להצלחה בלימוד התורה

הרב בנימין בירנצוויג

”בְּרַךְ יִשְׂרָאֵל לְאֵמֹר יְשׁוּמָה אֱלֹקִים כְּאֶפְרַיִם וְכַמְנַשֶּׁה” (בראשית מ"ח, כ')

אומר רש"י: בך יברך ישראל, הבא לברך את בניו יברכם בברכתם ויאמר איש לבנו ישמך אלוקים כאפרים ומנשה. ונשאלת השאלה למה נבחרו אפרים ומנשה יותר משאר השבטים הקדושים שבהם יתברכו ילדי ישראל וכי שאר השבטים לא היו ראויים לכך?

ובספרים הקדושים כתבו באור נפלא בזה, שידוע ומקובל, שמאז בריאת העולם יש ירידת הדורות וכל דור אינו דומה לדור שלפניו, וכמו שאמרו חז"ל "אם דורות ראשונים היתה דרגתם כמלאכים אנו דרגתנו רק כבני אדם, ואם דורות ראשונים היתה דרגתם כבני אדם אם כן אנו רק בדרגה של חמורים", וכך כל דור ירד בדרגתו משלפניו, שפעם היו נביאים ואחר כך גאונים ואחר כך תנאים ואמוראים, ואח"כ ראשונים ואחרונים וכך תמיד היתה ירידת הדורות.

המקום היחיד בתולדות עם ישראל שבו לא היה ירידת הדורות, זה היה אצל מנשה ואפרים, שהם היו בניו של יוסף, ובכל זאת התורה החשיבה אותם כחלק משנים עשר השבטים, זאת אומרת שאף שהם היו דור אחד אחר השבטים, בכל זאת נחשבו כמותם, ורואים שבהם לא התקיימה ירידת הדורות שיש בכל דור.

ולכן אמר יעקב שכשבא אב לברך את בנו, ברכתו היא שתהיה כמו מנשה ואפרים שלא היתה בהם ירידת הדורות, וגם אתה תזכה כמותם שתשאר בדרגת אבותיך ולא יחול אצלך ירידת הדורות מדרגת אבותיך.

ירידת הדורות ניכרת בכל התחומים כל דור וחולשה נוספת יורדת לעולם, אבל על דבר אחד לא חלה ירידת הדורות מאז ומקדם עד דור אחרון ועד בכלל! תגלית נפלאה זו יצא מפי כהן גדול מרנא החפץ חיים הקדוש זיע"א, ונביא את עדות בעל המעשה אשר שמעה מפי הסבא קדישא:

הגה"צ רבי אשר רבינסקי זצ"ל מתלמידי הישיבה דראדין סיפר, שבעודו מתגורר בחו"ל הקים תלמוד תורה עוד בחיי החפץ חיים, ולאחר תקופת מה נקלע המוסד למצוקה כספית גדולה בעידן הימים ההם, והחליט ליטול בידו מחוסר ברירה מקל נדודים להתדפק על דלתות נדיבים.

קודם צאתו למגביתו, נכנס אל הקודש פנימה לרבו החפץ חיים ושאלו מה הוא יכול לומר לנדיבים כדי שישתכנעו להרים תרומתם לתלמוד תורה? נענה מרן החפץ חיים ואמר לו: 'תאמר להם, כי הנה אנחנו, הרי עדים לירידת הדורות הגדולה שיש מדור לדור באופן מבהיל, מתנאים לאמוראים ומהם לרבנן סבוראי גאונים ראשונים אחרונים, והירידה עד לדורנו היא לאין שיעור, וכאמרם ז"ל אם ראשונים כמלאכים אנו כבני אדם וכו', אבל תאמר להם שבדבר אחד ויחיד אין ירידת הדורות והוא נשאר כבימים ראשונים וקדמונים, והוא תינוקות של בית רבן, אותו הבל פיהם של תינוקות אלו שלא טעמו טעם חטא נשאר הבל פה זך וטהור כמו זה של התשב"ר בימים קדמונים, ובפרט זה לא היו הימים הראשונים טובים מאלה, תתארו לעצמכם נדיבים, אמר הח"ח לר' אשר שיגיד להם, תתארו לעצמכם שאתם מרימים תרומתכם לחיידר בו לומדים אביי ורבא בילדותם בהבל פיהן של תשב"ר שלא טעמו טעם חטא. (מאיר עיני ישראל ח"ב מפי בעל

המעשה כפי ששמעו ממנו הרב משה יקותיאל שושן זצ"ל)

סיפר הגר"י ניימן זצ"ל, פעם אחת נכנסתי לחדרו של רבי משה רוזנשטיין זצ"ל המשגיח דישיבת לומז'ה וראיתי שהוא בוחן בחומש ילד מהתלמוד תורה, כאשר שאלתי את מו"ר בנו של מי הוא הילד הזה? לחש לי באוזני לתדהמתי 'הוא ילד של הקב"ה', משראה שאני מתפלא על שלא השיב לי על שאלתי, הוסיף ואמר 'אילו הייתי אומר לך שהוא בנו של ר' חיים או של ר' משה, היית יודע מי הוא הילד, ואילו אם אני אומר לך שהוא של הקב"ה אינך יודע של מי הוא!'

ביום בהיר אחד מגישה לו אשתו שקית ניילון גדולה, ומודיעה לו בארשת מסתורית שהכינה לו הפתעה. מרוב שדעתו היתה טרופה עליו, לא ידע כלל על מה היא מדברת. הוא פותח את השקית וזו כמעט ונשמטת ממנו מרוב התרגשות. חבילות ארוזות של דולרים המתינו לו, בהמון...

גדולה הבטחה שהבטיחן השי"ת לנשים יותר מן האנשים, שקראן 'נשים שאננות ובוטחות' (ברכות, דף י"ז עמוד א')

הרב משה מיכאל צורן, עורך ספריו של מרן הגר"י זילברשטיין

"זבולון לחוף ימים ישכון" (בראשית מ"ט, י"ג)

על הפסוק 'זבולון לחוף ימים ישכון' (מ"ט י"ג) כתב הספורנו: '...כי אמנם אי אפשר לעסוק בתורה מבלי ששיג האדם קודם די מחסורו, כאמרם אם אין קמח אין תורה, וכשיסייע האחד את חברו להמציאו די מחסורו כדי שיעסוק בתורה, כמו שאמרנו בזבולון, הנה עבודת האל יתברך בהשתדלות העוסק בתורה, תהיה מיוחסת לשניהם. וזאת היתה כוונת התורה במתנות כהונה ולויה, שייסייע כל העם לתופשי התורה שהם הכהנים והלוויים, כאמרנו יורו משפטיך ליעקב, ויזכו כלם לחיי עולם, כאמרם כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב'.

והנה, זו זכותה גם של האשה בסייעה לבעלה ובניה בלימוד התורה, שהיא נוטלת בזה את חלקה ושותפותה בתורה. ועד כדי כך גדולה זכותה זו, שגדולה הבטחה שהבטיחן השי"ת, יותר מן האנשים, שקראן 'נשים שאננות ובוטחות' (ברכות, דף י"ז עמוד א').

את הסיפור דלהן שמעתי בילדותי - סיפר מרן הגר"י זילברשטיין - בעיר טבריה, מחסידי סלונים, והוא מופיע גם בספר 'סוד שיח חסידים' של הרב אהרן סורסקי. בטבריה של התקופה ההיא, היו מגדולי התורה כמו רבי מוטל'ה סלונים, רבי ישראל איסר, ואחרים, שלבד מגדלותם וצדקתם, היו נוהגים לספר לקהל סיפורי-אמונה כדי שיעבירם לדורות הבאים.

אחד הסיפורים המופלאים ששמעתי נסוב על גדלותה של האשה היהודיה, המוכנה להתמסר לתורת בעלה, גם אם הדבר כרוך בקשיים מרובים, וזה שכרה הגדול.

מעשה בתלמיד חכם וירא שמים, רבי יעקב שמו, אשר פרק מעל צוארו עול חשבונות רבים שביקשו בני אדם, השליך על ד' יהבו, ועשה כל ימיו ולילותיו קודש לתורה ולעבודת-שמים.

מטופל היה במשפחה וילדים, וביתו ריקם ומנוגב מכל מחיה. הרעב והמחסור תושבים קבועים במעונו - ודו"ק היטב: לא אורחים כי אם תושבים קבועים.

ר' יעקב אינו שת לבו לכל המצב העגום הזה, כי-אם בתורה הקדושה ובעבודת ד' חפצו.

הדעת כיצד ומהיכן יקח לספק עבורן נדוניא ופרנסת נשואין. כפעם-בפעם מזכירה לו זוגתו הצדקת את הענין. במיוחד כשהוא נוסע אל רבו, הרבי מלכוביטש.. אך כשר' יעקב מגיע ללכוביטש, ללכוביטש של מעלה, הריהו שוכח לגמרי מעולם ומלואו. אינו זוכר כלל ענינים מסוג זה. לימים אמרה לו האשה, הרי יש לי אח המתגורר הרחק מפה, אולי תקום ותיסע אליו לבקש שיעזור לנו, כפי שכתוב "ומבשרך לא תתעלם".

השתמר ר' יעקב ולא מיהר למלא את בקשתה. חשש מפני ביטול תורה ועבודה שטלטולי הדרך יגרמו לו. הלא מדובר במסע שימשך שבועות שלמים. כשעבר זמן רב, וזוגתו אינה פוסקת מלהפציר בו, נעתר יום אחד והגיד לה שהחליט לעשות כדבריה. בכדי שיוכל לצאת לדרך, הוסיף, תזדרז נא ותזמין עבורו עגלה וסוסים להסיעו. מיד עשתה האשה כפי שהגיד לה, וכן ארזה עבורו את חפציו בצרור לא גדול.

ויהי בבוקר: העגלון כבר עמד בחוץ, מוכן ומזומן להתחיל במסע, ור' יעקב נוטל את צרורו ופונה בברכת פרידה לצאת מן הבית.

אפס, כשהגיע אל הפתח, השעין פתאום את ראשו אל המזוזה ועצם את עיניו, שהה רגעים אחדים כשהוא תפוס שרעפים, ולבסוף קרא בהחלטיות: "יש להודיע לעגלון שאיני נוסע...".

אוצר של מטבעות כסף וזהב

מנעימת דיבורו הבינה האשה שלא יעילו שוב הפצרותיה. הוא נשאר!

מוכן ומזומן להתחיל במסע

נקפו שנים. הילדים בבית גדלו. הבנות הגיעו לפרקן. יש כבר ליתן את

פנתה, לכן, בדמעות אל המטבח, והוא שב לתלמודו.

ויהי באישון לילה, כשקם ר' יעקב מעל ספריו, וקול בכיה החנוק עלה באזניו, נכנס אצלה ואמר: אל תראי אותי כאכזר, כעורב, שגורל ילדיו אינו נוגע ללב. אלא כך היה מעשה.

כשעמדתי אצל המזוזה עלה פתאום ברעיוני "מה לך יעקב"? ואמרתי לנפשי: "יענק'ל, שיש לך א-ל חי וקיים הינך מאמין? אכן, בודאי מאמין אנכי! ואם יש לך כיום את גיטך, אחיה של זוגתך, אתה יודע? העודנו חי? לא, אינני יודע! ובאמת מי יודע, הלא כבר עידן ועידנים לא שמענו ממנו!"

ושוב אמרתי בלבי: "שיש לרבש"ע די והותר לתת לך, הינך מאמין? פשיטא! הרי לו הכסף והזהב! ואם אחיה עודנו עשיר כמו שהיה אי-פעם, לא ברור לך, ומי יודע?"

ועוד רחשתי במחשבותי: "יענק'ל, יענק'ל, שהקב"ה מתאווה וחפץ מאד לתת לך, הינך מאמין? איזו שאלה! ברי לי! ואילו האח, אפילו עודנו חי, אפילו עודנו בעושרו, מי אומר שירצה בכלל למלא את מחסוריו?" גמרתי, לכן, במחשבותי: אין מזניחים, את הודאי מפני הספק! הלא יש כאן שלושה דברים בטוחים: שהקב"ה חי וקיים, שיש לו לתת בשפע, ובודאי שזה רצונו - להעניק ולתת לנו.

לעומת זאת בענין האח יש שלושה ספיקות, האם האח בכלל עודנו חי, העודנו עשיר, והאם יסכים לתת - מי חלוש-שכל ויעזוב שלושה שהם בחזקת "ודאי" ויטלטל עצמו למרחקים מחמת "ספק-ספק-ספיקא!"

סברה וקיבלה

זוגתו, שהיתה גם היא אשה כשרה וחסודה, סברה וקיבלה. השלימה עם העובדה שאינו נוסע, וקיוותה כמוהו לישועה מן השמים שתבוא בקרוב. אחרי זמן, באחד הלילות, ר' יעקב ער, לא פסיק פומיה מגירסא, נשמע לפתע קול דפיקות בדלת.

כשפתח, עמד לפניו קצין-צבא, אדם קשיש לפי מראהו, שפנה אליו באמירה: "דבר-סתור לי אליך". הלה, איש חיל מנעוריו, סיפר לו שהינו אדם בודד ללא משפחה, אשר פרנסתו מצויה לו מקופת הצבא, ואינו זקוק למקור מחיה אחר.

אפס במרוצת עשרות השנים ששירת בצבא, הצטבר אצלו אוצר שלם של חסכוניות. האוצר הזה מכיל הרבה מטבעות כסף וזהב, ובכל פעם שצָצָא למלחמה עם הגייסות נהג לקחת עמו את אוצרו זה אל החזית. והנה גם היום הוא נקרא להתייצב במערכה, כי פרצו קרבות אש, והגדוד שלו חונה כאן בקירבת מקום, אך הפעם משום-מה עלה בדעתו שמוטב יהיה אם ישאיר את אוצרו במקום-מבטחים.

ממה נפשך, חשב לעצמו, אם אשוב חי משדה המערכה, ישוב אלי גם אוצרי, ואם חלילה אמות במלחמה - מדוע שיפול אוצרי לידיים של האויב, או במקרה הטוב, לחיילים הנבערים שתחת פיקודו!

כאן הוסיף הקצין ואמר לר' יעקב: "מכיון שראיתי יהודי מדיד שינה בלילה ועוסק בלימודים, הבינותי שהינך איש רוחני, איש קדוש, ולבי רוחש לך אמון... אפקיד, לכן, בידך את אוצרי על מנת שתחזירה לי בשובי הביתה, ואם לא אחזור מוטב בעיני שאתה תשתמש בו לצרכיך מאשר ישתמשו בו אחרים..."

האוצר כבר ברשותך...

משחלפו חדשים רבים, ולא קיבל מאותו קצין שום אות וסימן חיים, ולאחר שתרועות המלחמה נדמו מכבר, התלבט ר' יעקב כיצד עליו לנהוג באוצר זה.

מול סבירות גבוהה שהקצין אינו בחיים, ניקר עדיין בלבו חשש, שמא בכל זאת יבוא ביום מן הימים. מה עושים?

יצא, לכן, ללכוביטש כדי לדרוש אלקים. ויהי ברגע שדרכו רגליו על מפתן חדרו של הרבי, בטרם פצה את פיו, הקביל הסבא קדישא את פניו בצהלה רבתי, ויאמר אליו: כן, כן. אכן, ר' יעקב, יש לך א-ל חי וקיים, אשר לו הכסף והזהב, ואשר מתאווה מאד להשפיע לך רוב טובה...

האוצר נמצא כבר ברשותך..."

הלקח העולה מסיפור זה, סיכם בתמצית ראש החבריא, עולה בקנה אחד עם דבריו הקצרים של רבי אהרן הגדול מקרלין זי"ע, ששמעוהו פעם אומר: "כל זמן שהבורא ית"ש חי וקיים אין לי מה לדאוג".

ובלי כל ספק, אם אשתו של ר' יעקב לא היתה מוסרת את עצמה לתורתו של בעלה, כפי שכתב הספורנו על פסוקו, והיתה מתעקשת שייסע אל הרבי, לא היו זוכים בני הזוג הללו למה שזכו.

הלך הת"ח בפחי נפש ולא ידע מאין יבוא עזרו

הבאנו לעיל את הספורנו המתאר את חלקו של זבולון בתורת יששכר, והוספנו שזו גם זכותה של האשה בסייעה לבעלה ובניה בלימוד התורה. והנה, כל אשה בחוכמתה ובתבונתה, יכולה בדרכים משלה לסייע לבעלה להחזיק את כלכלת ביתו ומחיתו, והיא-היא אחזקת התורה בצורה היעילה ביותר.

בואו ונשמע על אשה פקחית שידעה כיצד לכלכל את ביתה ולחסוך כספים לתקופות שבהן הכסף יהיה אחד המצרכים המבוקשים ביותר. 'תוכניות חסכון' מדוברות מאוד במגזר החרדי בעת האחרונה. והנה, ת"ח אחד שהשיא את בתו, היה זקוק בדחיפות להלוואה של 15,000 דולר. 'ברור שאף גמ"ח לא היה מוכן להעניק לי הלוואה בסדר גודל שכזה, ולא ידעתי מאין יבוא עזרי', הוא אומר.

הת"ח מספר שבמשך כמה שבועות הלך בפחי-נפש, וממש לא ידע לשיית עצה בנפשו, כיצד תבוא הישועה שלו. 'אבל גם אם הייתי מאמין את כל כוח הדמיון שלי, לא הייתי מסוגל לתאר מה יקרה לבסוף', הוא אומר, כששמחה ממלאת את ליבו.

מה קרה? - ביום בהיר אחד מגישה לו אשתו שקית ניילון גדולה, ומודיעה לו בארשת מסתורית שהכינה לו הפתעה.

מרוב שדעתו היתה טרופה עליו, לא ידע כלל על מה היא מדברת. הוא פותח את השקית וזו כמעט ונשמטת ממנו מרוב התרגשות. חבילות ארוזות של דולרים המתינו לו, בהמון.

עד שהוא מתעשת, מספרת לו אשתו שאת הסכום העצום הזה חסכה במו-ידיה, כאשר מאז חתונתם לפני כ-25 שנה הקפידה לשים בצד מדי חודש סכום כסף קטן.

אגורה הצטרפה לאגורה, שקל לשקל, וכך הצליחה לחסוך את הסכום הנ"ל.

בשקית היו בדיוק 15,000 דולרים.

"היה בן ישיבה שלא השקיע בלימודים. צוות הישיבה הצליח לגרום לו לשנן את תלמודו ולערוך מבחן מסכם שנערך בישיבה. הציון שלו היה 40%. אך בעצה אחת עם המשגיח, העלו לו, מבלי שידע, את הציון ל-80%. הבחור הופתע מהצלחתו הכבירה..."

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א על חנך לנער על פי "דרשו"

"אחלקם בייעקב ואפיצם בישראל" (בראשית מ"ט, ז')

"ניסינו את הכל. ביקשנו, דיברנו, הסברנו, וגם צעקנו, גערנו, התרענו, הענשנו. אך הוא לא מוכן לקום לתפילה בזמן", אמר לי האבא המיואש, שבנו מגיע לישיבה לפחות חצי שעה אחרי שסדר א' מתחיל. "אתה בטוח שניסיתם הכל?" - אני תוהה - "מה הוא אוהב במיוחד?" "הוא אוהב מאד כסף..." השיב האב. "אז תציעו לו חמישים שקל על כל שבוע שהוא מגיע בשבע ורבע לתפילה והוא מסכם בכתב לפחות חצי מהשיעור היומי..." "חמישים שקל בשבוע?" - הזדעק האב המופתע - "האם זה חינוכי לשלם לבחור כסף כדי שיבוא להתפלל בזמן???" "לא לכולם זה חינוכי. לבן שלכם - כן..."

לדרוש לשבת ליד שולחן השבת מ'שולם עליכם' ועד לאחר ברכת המזון ומי זקוק להפוגה באמצע. מי יכול להיות 'שר הפנים' ולסייע בעבודות הנקיון וסידור הבית ומי זקוק דוקא להיות 'שר החוץ' ולסייע בקניות מחוץ לבית. אי אפשר לדרוש מכולם את אותם הדברים, כי כפי שחזר ושינן המשגיח הגה"צ רבי שלמה וולבה זצ"ל, בשיחות רבות ששמענו ממנו - המסילת ישרים פותח את ספרו במילים "יסוד החסידות ושרש העבודה התמימה הוא שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו", חובתו הפרטית שלו, בעולמו הפרטי והמיוחד שלו.

מעשה בן ישיבה כשרוני, שהוחלט להעבירו למקום לימודים אחר, בגלל זילזולו התמידי בסדרי הישיבה ובכך שהתנהגותו משפיעה לרעה על יתר הבחורים.

ואז, בסייעתא דשמיא, זיהיתי אצלו כשרון כתיבה נדיר. ניגשתי אליו והצעתי לו שידפיס קונטרס קטן בענייני פורים. הבחור הסכים והחל לכתוב כמה עניינים ו'חבורות'. ישבנו יחד, ליבנו את הדברים והוא הוציא מתחת ידו קונטרס נפלא. ניגשתי אז לאחד מגדולי הדור זצ"ל, סיפרתי לו שאותו בחור זקוק לעידוד רב וביקשתי בשבילו הסכמה בכתב. ההסכמה הלבבית ניתנה בחפץ לב, הבחור הדפיס את קונטרסו במאה עותקים, התגובות היו חמות ונפלאות, ומאז, ועברו הרבה שנים, הוא לא מפסיק ללמוד בהתמדה, להוציא ספרים

"אָרוּר אִפֶּס כִּי עָזָא... אַחְלָקֶם בִּיעֲקֹב וְאִפִּיצֶם בְּיִשְׂרָאֵל" (בראשית מ"ט, ז')

ופירש רש"י: "אין לך עניים וסופרים ומלמדי תינוקות אלא משמעון, ושבתו של לוי עשאו מחזר על הגרנות לתרומות ומעשרות".

ה"אור החיים" הקדוש מסביר שענין זה של "אחלקם ביעקב", בא כדי "לקרר את עוז הרתיחה" של שמעון ולוי. בספר "כמוצא שלל רב" הביא בשם זקנו, המחנך רבי יעקב קלמנוביץ' זצ"ל, שיעקב אבינו הכיר את תכונות בניו, שמעון ולוי, ולכן פעל כדי לקרר את עוז הרתיחה שלהם. יעקב תיקן את סערת רוחם בכך שהפנה את בני שמעון לכהן כמלמדי תינוקות ואילו בני לוי חיזרו על הגרנות. מלמד תינוקות חייב להיות מתון וללמד בישוב הדעת ובנחת. שאם לא כן - אף אחד לא ימסור לו את בנו כדי שילמד אותו תורה. לכן הוא מוכרח להתגבר על רתיחתו הפנימית ולהיות מתון ורגוע עם תלמידיו. בני שבת לוי חיזרו על הגרנות, כדי לקבל תרומות ומעשרות. אם יהיו הם כעסנים, לא ירצו להתעסק איתם ולא יתנו להם מאומה, ולכן יהיו מוכרחים לשכך את מידת הכעס שלהם...

אי אפשר לחנך את הילדים או התלמידים באותה מתכונת. לכל אחד תכונות ונתוני פתיחה משלו. אחד יכול לשבת שיעור שלם ולהקשיב, לשאול ולדון, ואילו השני חייב להתאוויר קצת מידי פעם בחוץ. אותה הערה עצמה יכולה לבנות בחור אחד ולהרוס בחור אחר. כל ילד או בחור הוא עולם שלם בפני עצמו, עם כישורים משלו, תנאי סביבה ומשפחה שונים. גם בתוככי המשפחה עצמה עלינו להבין ממי ניתן

תורניים משובחים וללמוד, ללמוד וללמוד...

לפעמים חמישים שקל, מחמאה טובה או דירבון להוצאת קונטרס, יכולים להפוך עולמות.

אפליות בין בחורים. האמנם?

האמת היא שבכל מהלך הברכות, שברך יעקב אבינו את בניו, אנו רואים כיצד מחנך דגול יודע ומבין שלכל בן מתריסר ילדיו ישנו אופי ותכונות שונות מאחיו, וממילא כל אחד זקוק לחיזוק ולברכה מיוחדת משלו. כל מחנך טוב בכל מוסד חינוכי, חיידר או ישיבה, מתייחס באופן שונה לכל אחד מתלמידיו. נכון, ישנם כללי התנהגות בסיסיים שצריך לאכוף אותם על כולם, ללא הבדל בין תלמיד לתלמיד, אך כשאתה באמת מכיר את נפשות תלמידך, אתה "מעגל פינות" לאחד ומקפיד יותר עם השני.

לפני תקופה התלוננו הבחורים בישיבה, בה אני מלמד, על "אפליות" ביחס לכמה מהתלמידים. חייכתי חיוך גדול והרמתי את הכפפה. "אני מוכן לשוחח אתכם על הנושא, אבל בתנאי שלא יזכירו כאן שמות, ושהשיחה תתנהל בבגרות ובענייניות".

הבחורים הסכימו, אני התרווחתי על הספסל בניחותא ואמרתי להם: "אציג בפניכם סדרת מקרים ואתם תענו לי בכן ולא. בסדר?".

"בסדר", אמרו כולם...

"אתם רמי"ם בישיבה. השעה 11 וחצי בבוקר, אתם מוסרים שיעור בתוך סוגיה קשה והנה שני בחורים, ראובן ושמעון, נרדמו לכם מול העיניים. ראובן הוא בחור ממשפחה מצויינת. יש לו הורים אוהבים ושתי אחיות קטנות, שכבר ישנות כשהוא שב אמש הביתה. הוא אכל ארוחת ערב שניה בבית, תוספת טעימה שאמא הכינה לו, התעסק בתחביבים שונים והלך לישון מאוחר, סתם כך, כי הוא מרח את הזמן. כמובן שבחור שהולך לישון אחרי חצות, הוא קם מאוחר.

לעומתו, שמעון צריך לנסוע לביתו בשני אוטובוסים. גם כשהוא מגיע הביתה, הוא נאלץ להמתין שעה וחצי עד שאחיו הגדולים יכנסו למקלחת והם גם רבים איתו עד שהוא נרדם על כל מיני שטויות והבלים. הוא הלך לישון אתמול מאד מאוחר, עצבני ומדוכדך, ובבוקר הוא קם מוקדם, נסע בשני אוטובוסים כדי להגיע לישיבה בזמן, ולכן הוא כעת עייף. והנה, שניהם נרדמו בשיעור. האם נראה לכם הוגן להתייחס לשניהם אותו הדבר, רק כדי שלא יהיו אפליות?..."

"בודאי שלא", השיבו כולם, כל בחור בסגנון.

"מצוין. נעבור למקרה אחר. יש בחור שאם אתקשר לאבא שלו ואספר לו שבנו מתנהג שלא כשורה, אבא שלו יחנך אותו כמו שצריך וירומם אותו. לעומתו יש בחור שאם אתקשר לאביו ואספר לו שהוא מתנהג שלא כשורה, הוא יתן לו מכות חזקות ואולי גם יכריח אותו לישון מחוץ לדלת. האם לדעתכם אני צריך להתקשר לשני האבות?".

"לא, שהרב לא יתקשר לאבא הזה שירביץ לו", הם ענו, מבינים היטב את הנקודה שניסיתי להעביר להם.

"ואם יש שני בחורים. אם אגיד לאחד ללכת הביתה- הוא יעצור בדרך וילך להשתובב עם חברים רעים מהשכונה, ואם אגיד לשני ללכת הביתה- הוא פשוט ילך הביתה וישב עם ספר ביד. האם דין שניהם

שווה? האם אני יכול להגיד לבחור ללכת הביתה, בידיעה שהוא יתדרדר מבחינה רוחנית בעקבות כך?"

"ברור שכל מקרה לגופו"... השיבו כולם.

"אז ברור שהצגתי כאן שלש מקרים מאד קיצוניים. אבל האמת היא שאני מאד משתדל לדעת מה קורה אצל כל אחד בבית, מה יקרה אם הוא יעבור למוסד חינוכי אחר, והאם הוא עצבני לאחרונה כי יש לו במשפחה מקרה עצוב או מסובך. אני מכיר אתכם ויודע שבחור פלוני יכול להשיג בקלות מאה במבחן השבועי, ואם הוא זילזל וקיבל רק שמונים, מבחינתי זה מחדל. לעומתו, החברותא שלו מסוגל להגיע לשמונים אחוזים, ואם הוא קיבל שמונים במבחן, מבחינתו- הוא בעצם קיבל מאה אחוז. כי שמונים אחוזים שלו בדף המבחן, שווים אצלו למאה אחוזי מאמץ. אני יכול להתקשר לאבא של בחור אחד פעמיים בשבוע, כי אבא שלו יכול לתרום לעלייתו וטוב שהוא יתעדכן בתכיפות על עלייתו או ירידתו של בנו, ומנגד, לאבא של בחור אחר אתקשר הרבה פחות, או בכלל לא, כי אין לו שום שליטה על התנהגות בנו ושיחת הטלפון הזאת רק יכולה לקלקל. ושוב, אלו רק כמה דוגמאות".

הבחורים הנהנו בראשם וראיתי בעיניהם שהמסר נקלט.

הוספת: "אבל גם מחנך מעורה ומתעניין, לא תמיד יודע הכל. אז אם ידוע לכם שחבר שלכם נמצא כעת במערבולת, כי, למשל, נולד להם תינוק פג והוריו נמצאים כל הזמן בבית חולים. כי, למשל, יש לו מריבה גדולה עם ההורים שלו, בגלל הגיל ה"טיפש- עשרה" הנודע לשמצה, או בגלל שאין לו חברותא, ועוד אלף סיבות שיכולות לגרום לו להיות פחות רגוע- פשוט תידעו אותי. אתם חברים טובים? אם כן, תעדכנו אותי עם משהו רע עובר על מישהו".

חנוך לנער על פי מזלו

הגר"א (משלי כב, ו) כותב שתכונות האדם נקבעות לפי מזלו ולא ניתן לשנותן כלל. אמנם, למרות שאי אפשר לשנות תכונות נפש, אך אפשר לכוונן לבחור בטוב או ברע.

וכך כותב הגר"א ז"ל על הפסוק "חֲנֹךְ לַנֶּעֶר עַל פִּי דַרְכּוֹ גַם פִּי יִזְקֶינָה לֹא יִסּוּר מִקְּוֵהָ": "חנוך גו' כשהוא עוד נער ואז גם כשיזקין לא יסור, והעניין כי האדם אי אפשר לו לשבור דרכו, כלומר מזלו שנולד בו, כמו שאמרו חז"ל "האי מאן דבצדק- יהיה גבר צדקן" וכו'. וכשנולד במזל רע אז ע"ז ניתנה הבחירה ביד האדם שיוכל לאחוז במזלו לאיזה דבר שירצה, להיות צדיק, רשע או בינוני, וכמ"ש במסכת שבת "האי מאן דבמאדים יהיה שופך דמים, אמר רב אשי או מהולא או טבחה או ליסטים". וזכר אלו השלשה, לפי שמזלו מורה שיהיה שופך דמים, אך בבחירתו יוכל לבחור האם להיות מהולא והוא צדיק שעושה מצות עשה, או טבחה- הוא בינוני, או ליסטים והוא רשע שופך דמים".

הגר"א ז"ל מסביר שחז"ל בחרו דוקא בשלש דוגמאות אלו, של מהול, טבח ורוצח, כדי להמחיש לנו שלמרות שהאדם נולד במזל רע, כמו הנולד במזל מאדים שתכונתו מכריחה אותו להיות שופך דמים, יכול הוא לבחור להיות צדיק- להיות מהולא המקיים מצות עשה של ברית מילה; להיות בינוני- טבח, או להיות גנב ורוצח. נכון, תכונת

מזלו חייבה אותו להיות שופך דמים, אך הוא בוחר האם להשתמש בתכונתו כדי להיות צדיק, בינוני או רשע.

חז"ל מספרים שכשהגיע דוד לפני שמואל הנביא, כדי שימשחנו למלך, ראה שמואל שדוד הוא אדמוני- "אדמוני, כאילו שופך דמים, וכיון שראה שמואל את דוד אדמוני, דכתיב "וישלח ויביאהו והוא אדמוני, נתירא ואמר אף זה שופך דמים כעשו. אמר לו הקב"ה: 'עם יפה עינים', עשו מדעת עצמו הוא הורג, אבל זה מדעת סנהדרין הוא הורג".

הגר"א כותב שלפי מזל לידתו של דוד, שנולד בזמן מזל מאדים, היתה בו תכונה לשפוך דם. אך דוד השתמש בתכונותיו הטבעיות לטובה וניצל את תקיפותו למלחמה נגד אויבי ה'. אך שאול המלך נולד מכח מזלו עם תכונה טבעית של מידת הענוה, אך הוא בחר להשתמש בענוותנותו הטבעית לרעה ולא עמד איתן נגד רצון העם, ולכן נענש בכך שהמלוכה ניטלה ממנו ועברה לדוד.

לאור זאת מסביר הגר"א שכל אדם נולד עם תכונות טבעיות הטמונות בו לפי כח מזל לידתו, ועל המחנך להכיר ולהבין את תכונותיו המיוחדות של הנער, איתם נולד ע"פ מזלו, ולחנכו בכך שינתב את תכונותיו לטובה, ואז גם כשהנער יתבגר ויזקין, ימשיך הוא להשתמש בתכונותיו לאפיקים חיוביים. אך מחנך (שאינו מכיר בכך שלא ניתן לשנות את תכונות הנער, שנטבעו בדמו ובלבבו ע"פ מזל לידתו, אלא רק לנתבם לאפיקים טובים) שינסה לשבור את תכונות הנער ולעוקרם ממנו, אולי יצליח הוא בכך כעת, באופן זמני, בזמן שהנער מחויב לציית לו מתוך פחד ויראה, אך כשיוסר עול המחנך מכתפי הנער, ישוב הוא לתכונותיו המולדות ויתכן שישתמש בהן לרעה.

אי אפשר לחנך את הילדים או התלמידים באותה מתכונת. לכל אחד תכונות ונתוני פתיחה משלו. אחד יכול לשבת שיעור שלם ולהקשיב, לשאול ולדון, ואילו השני חייב להתאונן קצת מידי פעם בחוץ. אותה הערה עצמה יכולה לבנות בחור אחד ולהרוס בחור אחר. כל ילד או בחור הוא עולם שלם בפני עצמו, עם כישורים משלו, תנאי סביבה ומשפחה שונים. גם בתוככי המשפחה עצמה עלינו להבין ממי ניתן לדרוש לשבת ליד שולחן השבת מ'שלום עליכם' ועד לאחר ברכת המזון ומי זקוק להפוגה באמצע. מי יכול להיות 'שר הפנים' ולסייע בעבודות הנקיון וסידור הבית ומי זקוק דוקא להיות 'שר החוץ' ולסייע בקניות מחוץ לבית. אי אפשר לדרוש מכולם את אותם הדברים, כי כפי שחזר ושינן המשגיח הגה"צ רבי שלמה וולבה זצ"ל, בשיחות רבות ששמענו ממנו- המסילת ישרים פותח את ספרו במילים "יסוד החסידות ושרש העבודה התמימה הוא שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו", חובתו הפרטית שלו, בעולמו הפרטי והמיוחד שלו.

אופיו של יעקב, אופיו של עשו

את הדברים הבאים לא הייתי מעיז לעולם לכתוב. אך כתב אותם גאון המחשבה הרש"ר הירש (בראשית פרק כה). אמנם קטע מעט ארוך, אך חשוב ויסודי. ואלו דבריו הנוקבים, העוסקים ביחסם של יצחק ורבקה ליעקב ועשו:

"בשום מקום לא נמנעו חכמינו מלגלות חולשות ושגיאות, קטנות

כגדולות, במעשי אבותינו הגדולים; ודוקא על - ידי כך הגדילו תורה, והאדירו את לקחה לדורות. אף כאן, הערה אחת שלהם מרמזת לנו, כי הניגוד העמוק שבין נכדי אברהם מקורו העיקרי היה - לא רק בתכונותיהם - אלא גם בחינוכם הלקוי (בראשית רבה סג, יד). כל עוד היו קטנים, לא שמו לב להבדלי נטיותיהם הנסתרות, תורה אחת וחינוך אחד העניקו לשניהם, ושכחו כלל גדול בחינוך: "חנוך לנער על פי דרכו" וגו' (משלי כב, ו). יש לכוון את החניך בהתאם לדרכו המיוחדת לו בעתיד, ההולמת את התכונות והנטיות הרדומות בעמקי נפשו, וכך לחנך אותו לקראת המטרה הטהורה, האנושית והיהודית כאחת. התפקיד היהודי הגדול אחד ויחיד בעיקרו, אך דרכי הגשמתו רבות ורבגוניות, כריבי תכונות האדם, וכרבגוניות דרכי חייהם.

כאשר נקבצו בני יעקב לשמוע את ברכת אביהם, והלה ראה בהם את שבטי ישראל שלעתיד, לא ראה רק כהנים ומורי הוראה; הנה עמד שם שבט הלויה ושבט המלוכה, שבט הסוחרים, שבט האכרים, ושבט הלוחמים; עמד שם לנגד עיניו העם כולו, על כל סגולותיו הרבגוניות, ועל כל דרכי התפתחותו; את כולם הוא ברך, "איש אשר כברכתו ברך אתם" (בראשית מט, כח), איש איש כסגולותיו המיוחדות לו. כי ברית ה' הכרותה עם אברהם, חפצה באומה בריאה, שלמה ורעננה; מטרתה לבנות חיי - עם שלמים על כל צורותיהם הרבגוניות, על - מנת לכוון אותם אל התפקיד הגדול האחד: לשמור דרך ה' לעשות צדקה ומשפט. הכוח והאומץ, לא פחות מהמחשבה והרגש, ימצאו שם את גיבוריהם העובדים לה', ובמקצועות שונים יקיימו כולם את התפקיד הגדול של הכלל.

דוקא משום כך - "חנוך לנער על פי דרכו", חנכהו למטרה הגדולה האחת על פי דרכו המיוחדת לו, בהתאם לעתיד הצפוי לו מנטיותיו. המושיב את יעקב ועשו על ספסל לימודים אחד, ובאותם הרגלי החיים מחנך אותם כאחד לחיי לימוד ומחשבה, - מובטח לו שאת האחד מהם הוא מקלקל. יעקב ישאב ממעיין החכמה בחפץ גובר והולך, ואילו עשו רק יצפה ליום, בו ישליך מאחורי גבו את הספרים הישנים, ויחד אתם תעודת חיים גדולה, שהכיר אותה רק באופן חד - צדדי, ובדרך שמעצם טבעו הוא סולד בה".

ממשיך הרש"ר הירש זצ"ל וכותב: "אילו העמיקו יצחק ורבקה לחדור לנפש עשו, אילו הקדימו לשאול את עצמם, היאך יכולים גם האומץ, הכוח והגמישות הרדומים בנפש עשו - היאך יכולים כל אלה להטות שכם לעבודת ה', כי אז "הגיבור" שלעתיד לא היה הופך ל"גיבור ציד", אלא ל"גיבור לפני ה'" באמת. יעקב ועשו, על כל נטיותיהם השונות, היו נשארים אחים תאומים ברוחם ובדרך חייהם; עוד מראשית היתה חרבו של עשו כורתת ברית עם רוחו של יעקב, ומי יודע איזה שינוי היה צפוי לקורות הימים על ידי כך. אך לא כן היה: "ויגדלו הנערים", רק משגדלו הנערים והיו לגברים, הופתעו הכל לראות, כי אלה אשר מרחם אחד יצאו, ויחד נתגדלו, נתחנכו ולמדו, היו כה שונים בטבעם ומנוגדים במעשיהם.

כדרך שביעקב - איש תם היא התכונה, ואילו ישב אהלים - משלוח היד, כן גם בעשו: איש ידע ציד מצייץ את התכונה, ואילו איש שדה - את משלוח היד.

קצת לעומק וגילינו שהבחור סבל מקשיים חמורים ביותר בבית, מאז ומעולם. הבעיה החמורה טופלה והבחור שב לאיתנו, חי בלימוד, מתעניין, מתווכח ועמל על הסוגיות.

ועוד המשיך וסיפר, ממחיש לנו מהשטח כיצד כל ילד ובחור זקוקים לטיפול וחינוך אישי. "היה בן ישיבה שלא השקיע בלימודים. הצלחתי לגרום לו לשנן את תלמודו ולערוך מבחן מסכם שנערך בישיבה. הציון שלו היה 40%. אך בעצה אחת עם המשגיח, העלנו לו, מבלי שידע, את הציון ל-80%. הבחור הופתע מהצלחתו הכבירה ומאז הוא חייב לקבל ציונים דומים. הוא לא מסוגל לרדת מרמת הציונים אליה הגיע והוא ממשיך ומקבל 80%-95%, והפעם באמת... הבחור אמר לי שהמבחנים שלו כל כך טובים ובהירים, עד שהוא משתמש בו כאינדיקציה לשאר המבחנים".

עוד סיפר: "טיפלתי בבחור עם דימוי עצמי נמוך ביותר, שהגיע לו בגלל היותו מגמגם. כיון שלא ניתן לגמגם בשירה ומוזיקה, ביקשתי מהישיבה בה הוא לומד שיציעו לו לשמש כבעל הקורא של הישיבה. ההצעה התקבלה והדבר גרם לו להגברה משמעותית בבטחון העצמי. הדימוי העצמי הנמוך שלו נעלם".

"ולאחרונה הפנו אלי בחור ישיבה מבוגר, שהצליח בכל נושא בעולם, חוץ מלשבת וללמוד. הוא אירגן את כל חיי הישיבה, ההסעות, חדר האוכל, הקעמפים ועוד. אמרתי לו: "אם אתה כזה מוצלח, בכל נושא ובכל פרויקט שאתה מרים- קח את עצמך כפרויקט..."

כך שוחחתי איתו רבות והנה הוא מתקשר אלי לא מזמן ומספר: "קבעתי לעצמי חברותא בסדר א' כולל אברכים הסמוך לישיבה. יש לי אברך, בוגר הישיבה, ושנינו "עושים שטייגען" חזק מאד. את שני המכשירים הסלולריים שלי אני משאיר בישיבה..."

חושבני שהדברים מדברים בעד עצמם.

"צוד" קרוב ל"סוד", וכבר עמדנו על כך בענין נמרוד, שעשו נראה כירשו הרוחני. "סוד" - תכנית שאדם טומן בחובו, עד בוא עת הביצוע; "צוד" - ביצוע אותה תכנית מתוך התגברות על כל הקשיים. מדרכו של הצייד, שהוא מופיע בתכלית התמימות, אך בסתר לבבו חורש מזימות להשחית. כל עיקרו - עשיית נכלים, ובשטח אחר: דיפלומטיה. עשו היה בקי בצייד, ידע את אמנות השליט בעצמו, השם מארב ומצפה לשעתו. אותה דרך חינוך, שרמזנו עליה לעיל, שהיתה כה מנוגדת לעצם טבעו, רק דחתה את טבעו האמתי, וכפתה עליו את הסבלנות, המצפה לשעת הכושר; שיטת חינוך זו רק פיתחה את הנטיות הללו, והן שעשו אותו ל"איש שדה". דוקא משום שאנסו אותו להיות חובש את "ספסל בית המדרש", דוקא משום כך הוא מאס עכשיו בכל, והיה כולו בחוץ.

לעומתו היה יעקב "איש תם", אדם המכיר רק כיוון אחד, וכולו מסור אליו, שכל הווייתו תמה ואחידה. בתום לבבו ביקש למלא את התפקיד, המסור לבן יצחק ולנכד אברהם, ומשום כך היה ל"יושב אהלים", לאדם שמקום פעולתו בחברה האנושית, ובתוכה מקיים תלמוד ומעשה, - כדרך שגם לאחר מכן - "יעקב קראו בית" (מדרש תהלים פא, ב): בתוך החברה האנושית הכיר והורה את הגילוי העליון של ההנהגה האלוקית".

מה עובר על הבחורצ'יק?

שכני היקר העוסק בהכוונת נערים, מספר: "בחור נפלא איבד לפתע את הטעם בלימוד ובתפילה. מדובר היה בבחור ברמה לימודית גבוהה, שנהנה מהלימוד והיה לו טעם מצוין בלימוד. אם היינו מטפלים בו בדרכים רגילות, מרה היתה אחריתו. אבל אנחנו "חפרנו"

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורים על הדף היומי
הירושלמי בעברית ובאידיש

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

'אין לכם מושג מי היה אביכם, הוא הציל את חי'! אמר האורח. 'הציל את חי'ך?!' - שאלו בני המשפחה בפליאה. עד לרגע זה בכלל לא ידעו על קיומו, לא היה להם מושג כי אביהם הכירו בכלל... לפתע האיש מתייצב בביתם, וגם אומר שאביהם הציל את חי'ו! 'במה מדובר?' - שאלו הילדים הנרגשים... האיש שתה כוס מים קרים, נרגע קמעא וסיפר את סיפורו האישי

להחיות נפשות ולהעמיד דורות ישרים בזכות הארת פנים

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"ולבן שנים מחלב" (בראשית מ"ט, י"ב)

אחד הדברים בהם מצטיין עם ישראל, הוא התמיכה והעזרה ההדדית. כל סוגי העשייה ומגוון רחב של פעולות, מוקדשים לתמיכה בזולת, לעזרה לאדם אחר, לסיוע ליהודי בעת מצוקה. יש כל כך הרבה דרכים לעשות זאת: להעניק סיוע כספי, מזון, ביגוד והלבשה, עזרה טכנית וכל עזרה אחרת...

פרשת השבוע, חושפת בפנינו תגלית מרעישה, ומעמידה במקום הראשון סוג תמיכה ייחודי ומעניין. זו תמיכה שכל אדם יכול לעשות, בלי כל קשר למצבו הכספי, לזמנו הפנוי או לידיע הטכני שלו. לא צריך להיות עשיר או מוכשר, עסקן או מקושר. כל אדם, בכל מקום ובכל שעה, יכול לעשות את התמיכה החזקה הזו, שהתורה מציבה אותה במקום הראשון כמועדפת ביותר!

את התגלית הזו חושפים חז"ל במסכת כתובות בדרשתם על הפסוק: 'ולבן שנים מחלב' - גדול המלבין שיניים לחברו, יותר ממשקהו חלב. המחייך לאיש ונותן לו מילה טובה, המאיר פנים ומעניק תחושה אוהדת, הוא המנצח בתחרות החסד היומית, הוא עשה פעולה גדולה וחשובה פי כמה ממי שהחיה את נפש חברו בכוס שתיה קרה ומרעננת! זה לא עולה כסף, זה לוקח שניות ספורות, וזה מחולל נפלאות! 'הוי מקבל את כל האדם בשמחה!'

'אביכם הציל את חי'!

היה זה לפני 21 שנה, לאחר הסתלקותו של הרה"ח רבי ישראל קליין זצ"ל בשכונת 'זכרון משה' בירושלים, שהיה מזקני וחשובי חסידי בעלזא ונמנה על היושבים ראשונה בחסידות. נראה בפתח הבית אדם מבוגר שנראה להם זר, הלה נכנס והתיישב, מצטרף לשיחות שהתנהלו בסלון הבית. לפתע, האיש החל לבכות ולהתרגש. בני המשפחה היו מופתעים,

מעודם לא ראו את האיש, ולא ידעו על כל קשר מיוחד בינו לבין אביהם המנוח. הם החליפו ביניהם מבטי תמיהה שהלכו והתגברו, אך תמיהתם לא יושבה אלא הלכה והתגברה, כשהאורח הצליח לפצות את פיו ולומר: 'אין לכם מושג מי היה אביכם, הוא הציל את חי'!

'הציל את חי'ך?!' - שאלו בני המשפחה בפליאה. עד לרגע זה בכלל לא ידעו על קיומו, לא היה להם מושג כי אביהם הכירו בכלל... לפתע האיש מתייצב בביתם, וגם אומר שאביהם הציל את חי'ו! 'במה מדובר?' - שאלו הילדים הנרגשים...

האיש שתה כוס מים קרים, נרגע קמעא וסיפר את סיפורו האישי המטלטל:

היה זה אחרי מלמת העולם השנייה. כשהגרמנים הוכרעו לבסוף. והוא נותר בודד בעולמו, ללא מזון ובלי קורת גג... הוא הסתובב בחוסר מעש, שבור ומיואש. נהג לשוטט בשעמום, מחפש מזון להחיות את נפשו, אלא שגם מזון מועט לא היה מצוי באותם ימים...

ביום מן הימים, יצא שוב לשוטטות במלאכת חיפוש המזון

להחיות את נפשו. הסתובב מכאן לשם, מצב רוחו ירוד ביותר, בנסיבות הכי מוצדקות בעולם. ברגע מסויים החל להרהר בקורות איתו עודו הולך ומהרהר, ולפתע יהודי עוצר אותו במאור פנים. 'היה זה אביכם, ר' ישראל קליין', סיפר האיש לבני המשפחה המופתעים, והמשיך: 'הוא עצר אותי בטפיחת שכם רכה, שאל לשמי והתעניין למעשיי. סיפרתי לו על מצבי ומה אני מחפש כאן - והוא הקשיב לי בחום, ולפתע עצר אותי משטף דיבורי והשיב:

אני רואה שאתה מחפש אוכל, והייתי שמח לתת לך, לו היה לי מה... אני במצב זהה לשלך, אינני יכול לסייע לך באוכל ממש, כי גם לי אין! אבל' - אמר ר' ישראל וטפח על שכמו בחום ובהתרגשות רבה, 'מה שאני יכול לתת לך זה את הלב שלי!' וכשמעיניו נושרות שתי דמעות רותחות הוסיף: 'אני רוצה להיות ידידך האוהב, לנסות לשמור על שנינו בחיים, ולשקם את נפשנו בצוותא!'

שמש רכה של אמצע החורף עמדה אז באמצע השמים, מאירה אל פחי האשפה שביניהם עומדים שני אנשים בודדים, אך המילה הטובה והחיוזק הלבבי מחברים ביניהם. האיש כבר לא חיפש מזון, המילה הטובה חיממה את לבו הרבה יותר מכל דבר אחר, ור' ישראל נפרד ממנו בחיוך רחב ועידוד חם ותומך...

'ואני מעיד בפניכם', אמר אותו יהודי לבניו ההמומים של ר' ישראל, 'שבאותו בוקר כבר הרגשתי מיואש לגמרי, אך החיוך של ר' ישראל והמילים הטובות שהרעיף עליי, החיו אותי. ואם אני היום חי וקיים, ויש לי משפחה וילדים ואני רווה נחת וטוב לי - זה רק בזכות אותו חיוך וכמה מילים טובות שהעניק לי אביכם.

האיש סיים את סיפורו. והילדים ההמומים נותרו מרותקים לכסאותיהם, מפנימים את המסר העולה מהסיפור, אותם שמענו מחתנו הרה"ג רבי דוב מאיר פייבוש שליט"א, דומ"צ בקהל חסידי בעלזא

מהפך חיים בשתי דקות...

היה זה בעיר וירצבורג שבגרמניה, לפני כמאה וחמישים שנה. רוחות ההשכלה נשבו אז בעוז, מפילות חללים מהבתים הטובים ביותר. אחד מהנופלים למלתעות ההשכלה היה בחור צעיר בשם יעקב, שהתייתם בצעירותו ונסחף אחרי חבריו הרעים, ולאט לאט נשכחה ממנו מסורת היהדות...

ביום מן הימים התעורר יעקב, ומיד נזכר כי היום חל הארציטי של אביו. הוא הוסיף וזכר את הבטחתו לאביו טרם פטירתו, כי לעד יצור את התאריך ויקפיד לומר עליו קדיש ביום הארציטי שלו. הוא הדחיק את המחשבה הזו וניסה לשכוח, אך ככל שחלפו השעות חש כי הוא חייב לקיים את הבטחתו האחרונה לאביו, וכך, לקראת ערבו של יום, מצא את עצמו בפתח בית הכנסת הגדול בעיר...

הוא נכנס פנימה, ולמזלו - הכל היו שקועים בתפילת שמונה עשרה בלחש, של תפילת מנחה, ואיש לא הבחין בכניסתו. משהו מהסומק שהציף את לחייו נרגע קמעא, והוא נעמד בירכתי בית הכנסת, ממתין לעת ה'קדיש יתום' בסיום התפילה. כשהגיעה העת המיועדת נתן את קולו ואמר 'קדיש' בקול רם, כשהוא מחמיא לעצמו שהוא עוד זוכר את המילים הארמיות וניקודן...

הוא סיים את אמירת הקדיש, וחיפש את הדרך הקצרה והצדדית ביותר להימלט מבית הכנסת, בלי להיתקל באיש. הוא שב והסמיק עד תנוכי אוזניו, והחל מדדה לכיוון הדלת במערב בית הכנסת. לפתע חש טפיחה חמה על שכמו, הוא הסתובב לאחור, ועיניו כמו נתקעו בחיוך ענק וחם, שמאחוריו איש הדור פנים המציג עצמו בשמו: 'שלום לך, שמי הרב יצחק דוב הלוי במברגר, ואני רב העיר. שלום עליכם וברוכים הבאים!' - אמר לו הרב בלבביות...

בשניה הראשונה הופתע יעקב מהלבביות, אך עד מהרה לבו המאובן נמס לנוכח החום שהפיצה אישיותו של הרב, שדרש בשלומו בכנות, התעניין באיכפתיות במעשיו, וגם החמיא לו: 'אני מעריך אותך על מאמציך לבוא ולהגיד קדיש בקול צלול וברור ביום הארציטי של אביך. כל הכבוד על שהרוחות הסוערות בחוץ לא הצליחו לכבות את הגחלת הבווערת בלבך, ואני בטוח שאביך בשמי מעל רווה היום מלוא חופניים נחת מזוקקת!'

הרב הוסיף להחמיא לו, איחל לו הצלחה ובירך אותו בידידות. כשהם נפרדו, חש יעקב כמו גוש מחנק עולה בגרונו, ודמעות לחות החלו לרדת מעיניו... משהו בחום של הרב המיס את לבו, גרם לו לגעגוע עז אל העולם שאותו עזב. משהו במילים החמות והמעודדות הביא אותו לתחושה שהוא טעה באורח חייו החדש, היה בחיוך של הרב משהו שובה לב, מרגש, תומך, מעודד כל כך...

הוא שב הביתה, אך חייו כבר לא שבו כבעבר. באותו לילה בכה הרבה מתוך חרטה, בכה על אביו, על חייו, על העולם שכמעט החמיץ. בימים הבאים החל לשוב אט אט לכור מחצבתו, ומצא עצמו יותר ויותר פעמים בא לבית הכנסת... כעבור כמה חודשים זכה להינשא ולהקים בית נאמן בישראל עם נערה יראת שמים, ונולדו להם שלושה עשר ילדים!

היום, מאה וחמישים שנה אחרי, מונים צאצאיו יותר מחמשת אלפים נפשות, כולם זרע ברך ה', הולכים בדרך התורה והמצוות, מקפידים על קלה כחמורה, יראי שמים ואנשי אמת. חמשת אלפים יהודים כשרים ונלבבים, מיליוני מעשים טובים שעשו צאצאיו עם השנים, מצוות, מעשי חסד, שעות לימוד תורה, עולם שלם של טוב - - -

וכל זה, בזכות מה....?

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

על השולחן וחילק לציבור המתפללים יין ומיני תרגימא. כשנשאל לשמחה מה זו עושה, השיב כי אתמול כשחצה את הכביש פגע בו רכב, וברוך ה' יצא מהתאונה בריא ושלם. על הצלה זו הוא בא ליתן שבח והודאה לקב"ה, והוא משתף את הציבור בהודאתו. למחרת, יהודי אחר פרש מפה והעמיד כיבוד לציבור המתפללים. "מה קרה לך?" - שאלוהו - "האם גם כך פגע רכב?" "לא", ענה האיש. "אני שמח ומודה כי מזה עשרים שנה הנני חוצה את אותו כביש, וברוך ה' אף פעם לא פגע בי רכב"...

כך גם לעניינינו - סיים רבי חיים. יהודי שהתרפא מחליו או שיצא מבית האסורים אומר "מזמור לתודה", ברור. אולם "כל הארץ", שאר אנשי העולם, צריכים "להריע לה" ולהודות לו על כך שלא חלו ולא הונסו לבית האסורים...

(מתוך ומתוק האור פניני רבי חיים)

והנה, קל לאדם להודות על נסים ברורים שארעו לו, אולם מי זוכר להודות על חיי היומיום? על כל הימים שבהם תפקד המח והלב - ללא שום ארוע, על חיי השיגרה בהם דואג לו הקב"ה? פרק התהלים הנאמר כיום כתחליף לקרבן תודה, בבחינת "ונשלמה פרים שפתינו", הוא: "מזמור לתודה הריעו לה' כל הארץ". רבינו נשאל על לשון הפסוק "הריעו לה' כל הארץ" - מדוע כל אנשי הארץ צריכים להודות ולהלל לקב"ה? הלא את קרבן התודה מביאים ארבעה - יורדי הים, הולכי מדבריות, חולה שנתרפא והיוצא מבית האסורים. ארבעה אלו מודים על נס גדול שנעשה להם. מה ענינה, אפוא, של ההודאה מצד כל אנשי הארץ האחרים שלהם לא נעשה כל נס או הצלה מיוחדים? התשובה פשוטה - ענה - והיא תובן יותר על פי המעשה הבא: אחר תפילת שחרית באחד מבתי הכנסת בבני ברק, פרש יהודי מפה

המשך מעמוד 5 | הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל

אפשר 'להסתדר' גם בל זה. לכן שולח יעקב אבינו את יהודה להקים ישיבה עוד קודם שהם מגיעים למצרים, כדי להראות שבלי ישיבה אי אפשר לחיות שם אפילו רגע אחד!

(מתוך יחי ראובן)

מאז ומעולם, מימות יהושע בן נון, נכנסת להגדרת 'עיר מוקפת חומה'. אומר יעקב אבינו לבניו: אם נכנס למצרים ונקים ישיבה רק לאחר מכן, סימן שאפשר לחיות גם בלי ישיבה. אפילו אם נהיה זמן קצר בלי ישיבה, זו ראייה שיש ישיבה זה, אמנם, דבר חשוב, אבל זה 'לוקוסוס'.

המשך מעמוד 20 | הרב יחיאל יהושע גולדברג

מעליו, לעבור מהצד הזה או מהצד השני ולעקוף את הקושי, אבל צריכים שכל, לפתוח את העיניים ולראות שיש כאן מחסום שכל תפקידו הוא להחזיר אותנו לדרך הנכונה והישרה. כמובן שצריכים הרבה מאוד חכמה ושכל כדי לראות בעיניים פקוחות. גם אנשים חכמים מאוד יכולים להיכשל וללכת בדרכים עקומות בלי שירצו בכך, ולכן מה שאנחנו צריכים זה בעיקר להתפלל לקב"ה ולבקש ממנו שימשיך לשים לנו מחסומים ומכשולים כדי שנלך בדרך הישרה והטובה, וגם שיפקח את העיניים שלנו ושנזכה לראות בעינינו את הדרך הנכונה ולצעוד בה בנחת ובשמחה כל ימי חיינו.

ונכשלים. פעם שלישית ושוב לא רואים הצלחה. מה אנחנו חושבים לעצמנו? אוי איזה חוסר הצלחה, אני כזה 'לא יוצלח' אם רק הייתי עושה את זה בצורה קצת שונה בוודאי הייתי מצליח... לפעמים הפתרון נמצא לנו ממש מול העיניים ואנחנו מתעלמים ממנו ומחפשים הסברים אחרים. אם הקב"ה מוביל אותך בדרך מסוימת, הדרך הנכונה עבורך, הדרך הטובה ביותר בשבילך, ואתה סוטה ממנה לדרך צדדית, הוא שם לך מחסון, מכשול, כדי שתחזור לדרך שבה אתה אמור לצעוד. במקום לראות את המכשול ולחזור אחורה, אנחנו מנסים לדלג

המשך מעמוד 21 | הרב בנימין בירנצוויג

הלמדנים רק לומדים את הגמרא וכבר יכולים לחדש ולכוין לגדולי הדורות, והם ביארו שאת כל זה סיבב הקב"ה כיון שהבטיח "כי לא תשכח מפי זרעו" ומכיון שכיום בדורנו יש ירידת הדורות וירדה חולשה לעולם וגם נעשו יותר מפונקים ועצלנים, ומאידך יש נסיון להנאות הרחוב וכדו', לכן אם היו צריכים לעבוד כל כך קשה עד שיחדשו היו לומדים הרבה פחות.

וצריכים לדעת, כי לפעמים בגלל ירידת הדורות הקב"ה נותן סיעתא דשמיא מיוחדת בדברים מסוימים, בספר אהל משה הביא מה ששמע בשם מרן הגרי"ש כהנמן זצ"ל הרב מפוניבז' וכעין זה בשם מרן רבי יחזקאל סרנא זצ"ל ראש ישיבת חברון, שהתבטאו שהם רואים שינוי עצום מדורות קודמים לדורנו, בדור שלפני השואה עד שבחורים הצליחו לחדש חידושי תורה היה זה אחר עמל ויגיעה רבה של ימים ארוכים בסוגיה, וגם אז היה זה רק חידוש קטן בקצות החושן וכדו', וכיום יש סיעתא דשמיא עצומה עד שמחדשים בקלות, כל

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצוויג, כתבו ל: 7622500@gmail.com

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

◆ באיזה מקרה מותר לדבר בדברי תורה בבית המרחץ?

◆ האם 'הגעלה' מועילה לכלי זכוכית?

◆ מדוע במזננו ראוי להקפיד על קיום 'טבילת עזרא'?

"וְהָיָה מִתְּנִיף קְדוּשָׁה"

• בכל מקום או מצב שבהם אסור להרהר בדברי קדושה, כגון ב'בית הכסא', אסור להרהר גם בחכמת הדקדוק של לשון הקודש, משום שיסודות חכמה זו מושתתים כולם על מילות התנ"ך, והעוסק בה יבוא להרהר בהן.

• בכל מקום או מצב שבהם אסור לדבר דברי קדושה, אסור להזכיר אף אחד משמות השי"ת, כגון שם הוי"ה ושם אלקים; וכן אסור להזכיר בהם את הכינוי העיקרי לשם השי"ת בכל שפה שהיא.

• מותר להיכנס ל'בית הכסא' באמצע פלפול או דיון הלכתי, הגם שאסור להרהר שם בדברי תורה, משום שגם אם לא יצליח להסיח את דעתו מדברי תורה - הריהו 'אנוס'.

• ראובן העומד במקום או במצב שאסור לעסוק בו בדברי קדושה, ורואה את שמעון עובר על איסור - עליו לומר לו שאסור לעשות כך. ואם שמעון אינו מבין, או שאינו מקבל את הדברים - מוטל על ראובן לפרט לו את כל חלקי האיסור, ולהסביר לו את חומרת האיסור.

• אדם שעוסק תדיר בדברים שיש בהם ריח רע שחלים עליו דיני ההרחקה בשעת העיסוק בדברי קדושה - חייב בדיני ההרחקה, גם אם הוא עצמו התרגל לריח, ואין דעתו קצה בו.

• כלי חרס או עץ המיועד להכלת צואה ו'מי רגלים' בלבד, חלים עליו מדאורייתא דיני ההרחקה בשעת העיסוק בדברי קדושה; גם בשעה שהוא נקי.

• כלי זכוכית או מתכת המיועד להכלת צואה ו'מי רגלים', בשעה שהוא נקי ולא נודף ממנו ריח רע, לא חלים עליו דיני ההרחקה לפני העיסוק בדברי קדושה.

• הנמצא בחדר שיש בו דָּבָר מיאוס שאסור לעסוק בדברי

קדושה בסביבתו, ובינו לבין האדם מפרידה מחיצה בגובה עשרה טפחים וברוחב ארבעה טפחים - אם מדובר בדבר מיאוס שאיסורו מדרבנן, מותר לו לעסוק בדברי קדושה מול המחיצה, ובתנאי שאינו רואה את דבר המיאוס.

• 'הגעלה' מועילה לכלי מתכות, עץ ואבן, אך אינה מועילה לכלי חרס. וכלי זכוכית - לדעת השולחן ערוך, כשרים גם ללא הגעלה, ודי בניקנים בלבד; ולדעת הרמ"א, דינם ככלי חרס.

טהרת הגוף לתפילה ולדברי תורה

• עזרא הסופר תיקן ש'בעל קרי' לא יקרא קריאת שמע, לא יתפלל, ולא ילמד תורה, עד שיטבול בארבעים סאה מים. ברבות הימים ביטלו תקנה זו, מסיבות שונות, אך היו שהמשיכו לקיימה. ובימינו, שהמקוואות מצויים וזמינים בכל מקום, ראוי מאוד לקיים את התקנה כבראשונה; אבל אסור לבטל את מצות קריאת שמע בזמנה, או תפילה בזמנה, לצורך הטבילה.

• מי שאינו יכול לטבול 'טבילת עזרא', או שהטבילה קשה עליו - יכול להיטהר בשפיכת תשעה 'קָבִין' מים על גופו, בשפיכה רצופה, מתוך שלושה כלים לכל היותר.

• אשה בימי טומאה חייבת בתפילה ובכל הברכות אף בימי טומאה. ומותר לה להיכנס לבית הכנסת, ולנגוע בספרי קודש, אך לא תסתכל על ספר התורה בשעת הגבהתו. וכן לא תיכנס לבית הקברות, ויש להחמיר בכך אף בקבר יחיד; ובשעת הצורך, תלך לבית הקברות, ותעמוד במרחק של לפחות ארבע אמות מהקברים.

• יש נשים שנהגו שלא להיכנס לבית הקברות במשך כל תקופת עיבורן, משום שהן מצפות שבמהרה יבנה המקדש, וילדו את ילדיהן בטהרה לצורך שאיבת המים לצורך אפר 'פרה אדומה'.

לקראת שבת לכו ונלכה

כל נשמה ונשמה שירדה לעולם הזה ונכנסה לתוך ה'מטוס' - זה הגוף - צריכה לנווט את דרכה בעולם על פי התורה הקדושה, אם תשלח את ידה לכפתור חשמלי בשבת, ותדליק את האור - היא עלולה 'לפוצץ' את 'המטוס' על יושביו

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א על קדושת השבת

משנה את דרכו - אין זה נקרא ששמע. השמיעה נחשבת לשמיעה רק כאשר היא מתבטאת בקיום הדברים הלכה למעשה. דוגמא לשמיעה שהביאה לתוצאות מעשיות, היא המעשה הבא בהורים חילונים ששלחו את בתם הקטנה לגן הדתי שבקרבת ביתם. באה הבת ביום שישי ואמרה לאמה: "הגננת אמרה שצריך להדליק נרות שבת".

אמרה האם: "אנחנו לא מדליקים".

"אבל הגננת אמרה שכל היהודים מדליקים", התעקשה הילדה. "תעזבי, אנחנו לא!".

"אם את אינך מדליקה", אמרה הבת, "אני אדליק".

נזפה בה האם, אבל הילדה בשלה. הלכה למכולת וביקשה שני נרות בעל המכולת, שהכיר את המשפחה, ידע שהם אינם מדליקים נרות שבת, וחשב לעצמו: כנראה שיש להם אזכרה. נתן לילדה שני נרות נשמה.

בכניסת השבת נסגרה הילדה בתוך חדרה והדליקה את שני הנרות. אמה נכנסה לחדר ונבהלה. מה פשר נרות הנשמה הללו? שאלה את בתה.

"הדלקתי שני נרות", אמרה הילדה, "אחד בשבילך, אמא, ואחד בשביל אבא".

האמא היתה מזועזעת עד עמקי נשמתה. כבר למחרת הלכה לבית הכנסת, היא ובעלה התחילו לשמור שבת, וחזרו בתשובה שלמה. זוהי שמיעה נוגעת ללב, שנכנסת מיד ומשפיעה על האדם לשנות את דרכו ואת מעשיו.

(מתוך 'משכני' - שמות)

עם ישראל בתוך תורתו, דומה לטייס הנמצא בתאו שבתוך מטוס קרב, ונשלח להפציץ מטרה מסוימת בשטח האויב. האם יכול הטייס באמצע הטיסה לחשוב לרדת קצת לטייל, כדי לא להיות 'כבול' בתאו? האם יעלה על דעתו להתלונן מדוע 'כבול' אותו, הרי השקיעו בו כל כך הרבה והוא משובח ומעולה, ומדוע לא יתנו לו לעשות ככל העולה על רוחו?...

אדרבה - אומרים לטייס הזה - דווקא מכיון שאתה מעולה והולך לבצע משימה חשובה מאד - עליך להיות כבול למשימה ולא להסיח דעתך ממנה כלל וכלל!

כל יהודי הוא בבחינת 'טייס' ואף יותר מכך. כל נשמה ונשמה שירדה לעולם הזה ונכנסה לתוך ה'מטוס' - זה הגוף - צריכה לנווט את דרכה בעולם על פי התורה הקדושה, לדעת מה אסור ומה מותר. אם תשלח את ידה לכפתור חשמלי בשבת, ותדליק את האור - היא עלולה 'לפוצץ' את 'המטוס' על יושביו. "לא תגע בו יד כי סקול יסקל או ירה יירה", הזהר והשמר לנפשך!

לפעמים צריך לסגור את העיניים, ולפעמים צריך למלמל בשפתיים, ישנן הנחיות שונות בהתאם למצב הנתון.

מדי פעם מוטל עלינו - ה'טייסים' - לשלח הודעה למרכז הבקרה ב"יוסטון", זוהי הברכה הנשלחת לשמי מרום. כל מילה נקלטת ומשודרת למעלה, בעולמות העליונים. בעבר היה קשה להאמין בכך, אבל כיום כולם מבינים שאין בכך פלא. הרי כל אחד יכול לדבר במכשיר מסוים כאן, וישמעוהו במרחק אלפי קילומטרים, בארצות הברית.

יהודי ששומע דברי חיזוק על תורה ועל יראת שמים, ועם כל זאת לא